

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ UTENOS VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRĄ IR LIETUVOS AUTOMOBILIŲ KELIŲ DIREKCIJĄ PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS

2016-02-18 Nr. 4D-2015/1-1587

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X, [...] kaimo (toliau citatose ir tekste vadinama – Kaimas) gyventojos (toliau vadinama – Pareiškėja), skundą dėl Utenos visuomenės sveikatos centro (toliau citatose ir tekste vadinama – Centras) bei Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Direkcija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant transporto keliamo triukšmo valdymo klausimus.

2. Pareiškėja skunde nurodo:

2.1. Skundžiamos veiklos faktinės aplinkybės:

2.1.1. „2013 m. vasarą Direkcijos užsakymu buvo pakeista valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 115 Ukmergė–Molėtai, einančio per Kaimą, kuriame gyvena Pareiškėja [toliau citatose ir tekste vadinama – Kelias], danga. Atlikus Kelio dangos pakeitimo darbus, padidėjo automobilių, važiuojančių minėtu keliu, skleidžiamas triukšmas, kuris yra girdimas Pareiškėjos bei kitų Kaimo gyventojų namų valdose.

Atsižvelgdama į tai, kad [...] buvo pablogintos Pareiškėjos gyvenimo sąlygos, sutrikdytas poilsis, sumažėjo protinis bei fizinis aktyvumas, 2013-12-30 prašymu Pareiškėja kreipėsi į Direkciją. Prašyme Pareiškėja, be kita ko, nurodė, kad dėl automobilių keliamo triukšmo jai yra diagnozuota hipertentinė liga, didžiuliu triukšmu skundžiasi kaimynai bei atvykę svečiai. Pareiškėja taip pat nurodė, kad sklindantis triukšmo lygis viršija Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-06-13 įsakymu Nr. V-604 [toliau citatose ir tekste vadinama – Higienos norma], nustatytus maksimalius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius ir tokiu būdu yra pažeidžiama jos bei kitų Kaimo gyventojų teisė į sveiką aplinką, taip pat triukšmas kenkia turistinei veiklai. Atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes, Pareiškėja prašė Direkcijos įvertinti Kelio dangos atitiktį teisės aktų nustatytiems reikalavimams, užbaigti pradėtus Kelio dangos atnaujinimo darbus ir imtis atitinkamų priemonių, kad Kaimo gyventojų gyvenamojoje aplinkoje automobilių sukeliama triukšmo lygis būtų sumažintas bent jau iki tokio lygio, kuris buvo prieš Kelio dangos pakeitimo darbų atlikimą (apriboti greitį, įrengti akustines tvoreles, atitvarus, pylimus ar pan.)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.1.2. „Direkcija, atsakydama į Pareiškėjos prašymą, 2014-01-15 rašte Nr. (6.11)2-185 „Dėl prašymo sumažinti triukšmą“ formaliai paaiškino Pareiškėjai tokių darbų atlikimo priežastis bei jų atlikimo tikslus. Į Pareiškėjos prašyme nurodytas pakeistos Kelio dangos sukeliamas neigiamas pasekmes Direkcija neįsigilino, tik patvirtino, jog Pareiškėjos susirūpinimas dėl padidėjusio triukšmo yra teisingas, tačiau sureikšmintas. [...]. Direkcija, formaliai atsakiusi į Pareiškėjos prašymą, jokių priemonių padidėjusiam triukšmui sumažinti nesiėmė bei informacijos

Pareiškėjai, į kokią kitą instituciją ar įstaigą ji turėtų kreiptis ir kokius veiksmus atlikti tam, kad būtų apginta jos teisė į sveiką aplinką, nesuteikė.

2.1.3. „Direkcijai nesiėmus priemonių dėl pakeistos Kelio dangos padidėjusiam triukšmo lygiui sumažinti, Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo narį Valentiną Stundį, prašydama padėti išspręsti padidėjusio triukšmo problemą, kuris Pareiškėjos prašymą bei Direkcijos 2014-01-30 atsakymą persiuntė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai [toliau citatose ir tekste vadinama – SAM]. SAM 2014-02-11 atsakyme Nr. (1.1.36-411)4-510 [...] nurodė, kad „įvertinus Jūsų prašyme nurodytas aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministro š. m. vasario 7 d. pavedimu Nr. 17-129 Centras yra įpareigotas Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-10-28 įsakymu Nr. V-946 [...] [toliau citatose ir tekste vadinama – Reglamentas], nustatyta tvarka atlikti operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę Jūsų prašyme nurodytoms aplinkybėms ištirti“; „Įvertinęs, ar neviršijami Higienos normoje reglamentuojami ribiniai triukšmo dydžiai, Centras galės nuspręsti dėl tikslingumo imtis veiksmų triukšmo ribinių dydžių reikalavimams užtikrinti.“

2.1.4. „2014-05-27 Pareiškėja pakartotinai kreipėsi Direkcija, prašydama imtis realių priemonių triukšmui minėtame Kelyje dėl 2013-07-09 užbaigtų darbų sumažinti.

2014-06-25 rašte Nr. (6.11) 2-2866 „Dėl kelio Nr. 115 Ukmergė–Molėtai“ Direkcija pakartotinai patvirtino, kad dangos šiurkštumas ir triukšmingumas yra laikinas reiškinys. [...]. Rašte taip pat nurodyta, kad esant įtarimų, kad leistinos Higienos normos triukšmui yra viršijamos, prašoma kreiptis į Centrą.“

2.1.5. „Dėl padidėjusio automobilių, važiuojančių Keliu, skleidžiamo triukšmo Pareiškėja taip pat kreipėsi pagalbos į Lietuvos Respublikos Seimo narį Petrą Čimbarą, kuris 2014-07-11 raštu Nr. S-2014-38 Pareiškėjos kreipimąsi persiuntė Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai“ (toliau citatose ir tekste vadinama – SM).

„2014-08-05 rašte Nr. 2-3117 (101) [...] SM nurodė, kad klausimas dėl Pareiškėjos nurodytų aplinkybių jau išnagrinėtas ir Pareiškėjai atsakyta 2014-06-25 raštu, „kuriame išdėstyti argumentai lieka tie patys“.“

2.1.6. „2014-09-12 Pareiškėja el. paštu kreipėsi į Direkcijos Kelių priežiūros skyriaus vedėją Henriką Jurkuvėną su pakartotiniu prašymu padėti spręsti automobilių sukeliama triukšmo problemas bei imtis priemonių triukšmui sumažinti (įrengti „miegančių policininką“, pastatyti greitį ribojančius kelio ženklus ar kitas priemones). Atsakyme į Pareiškėjos el. laišką Direkcijos Kelių priežiūros skyriaus vedėjas informavo Pareiškėją, jog „Jūsų problemos mes nepamiršome. Išnagrinėsime Jūsų pasiūlymą dėl greičio ribojimo ir „miegančių policininkų“, bet tai ne visada duoda teigiamą rezultatą.“ Atsakyme taip pat nurodyta, kad „Greičio mažinimas be akivaizdžių priežasčių sukelia teisėtą daugelio vairuotojų pasipiktinimą, todėl tam reikėtų rimtų argumentų ir rajono saugaus eismo komisijos sprendimo.“

2.1.7. „Centro Molėtų skyrius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pasiūstu 2015-02-13 skundu Nr. (13-2)-D8-1174, atliko tiesioginę valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę bei 2015-03-17 surašė patikrinimo aktą Nr. 11PT-11 [toliau citatose ir tekste vadinama – Aktas]. Atlikus patikrinimą, konstatuota, kad: „Operatyviosios kontrolės metu (vadovaujantis NVSPL [Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos; toliau citatose ir tekste vadinama – Laboratorija] Fizikinių tyrimų skyriaus Akustinio triukšmo tyrimo protokolu 2015-03-13 Nr. F-T-57 ir 2015-03-15 protokolu Nr. F-T-43) nustatyta, kad Kaimo [namo] Nr. [...] [toliau citatose ir tekste vadinama – Namas] dienos, vakaro ir nakties maksimalus garso slėgio lygis dBA Name ir Namo aplinkoje viršija leidžiamus triukšmo ribinius dydžius.“ Akte taip pat nurodyta, kad „Kaimo [namo] Nr. [...] dienos ir vakaro maksimalus garso slėgio lygis dBA gyvenamajame name viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka), gyvenamojoje aplinkoje maksimalus garso slėgio lygis dBA dienos metu viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka). Kaimo [namo] Nr. [...] ekvivalentinis garso slėgio lygis dBA gyvenamajame name dienos ir vakaro metu viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius, o maksimalus garso

slėgio lygis dBA dienos ir vakaro metu viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius gyvenamajame name ir gyvenamojo namo aplinkoje.“

2.1.8. „Centro Molėtų skyrius, nepaisant to, kad, atlikus patikrinimą, buvo nustatyta, kad maksimalus garso slėgio lygis tiek Pareiškėjos, tiek kitų dviejų Kaimo gyventojų gyvenamuosiuose namuose ir gyvenamųjų namų aplinkoje viršija leidžiamus ribinius dydžius, nurodymo kompetentingoms institucijoms dėl reikalingų priemonių triukšmo ribinių dydžių reikalavimams užtikrinti nepriėmė, Akto duomenis persiuntė Direkcijai.“

2.1.9. „Atsakydama į Centro Molėtų skyriaus raštą Direkcija 2015-06-03 rašte Nr. (6.10)2-1766 [...] nurodė, kad Direkcija triukšmą mažinančias priemones gali taikyti vadovaudamasi Lietuvos triukšmo valdymo įstatymu [toliau citatose ir tekste vadinama – TVĮ] ir Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo reikalavimais (toliau – Poveikio aplinkai vertinimo įstatymas). Rašte nurodyta, kad, remiantis TVĮ 9 str. 1 d., SM kompetencija – pagrindinių kelių transporto keliamo triukšmo valdymas. Pagal 2014 metų eismo intensyvumo duomenis, valstybinės reikšmės Kelio vidutinis metinis paros eismo intensyvumas – 1370 automobilių, ir šis Kelias nepriskiriamas prie pagrindinių kelių, todėl, pasak Direkcijos, šis Kelias neatitinka TVĮ reikalavimų ir Direkcija šiam Kelio ruožui triukšmą mažinančių priemonių netaiko.

Rašte taip pat nurodyta, kad, nepaisant to, jog Higienos normoje numatyti reikalavimai buvo viršyti ir tai konstatuota Akto, TVĮ numatytos triukšmą mažinančios priemonės netaikomos. Automobilių kelių direkcijos teigimu, triukšmą mažinančias priemones būtų galima pritaikyti, tik jeigu būtų planuojama minėto Kelio rekonstrukcija ir atlikus triukšmo sklaidos modeliavimus būtų nustatyta, kad po rekonstrukcijos akustinė situacija namų Nr. [...] ir Nr. [...] kambariuose neatitinka Higienos normos reikalavimų.“

2.2. Dėl Direkcijos pareigūnų veiklos:

2.2.1. „Iš aukščiau nurodytų faktinių aplinkybių matyti, kad Pareiškėja nuo 2013 m. pabaigos nuolat teikė Direkcijai prašymus / skundus dėl jos teisės į sveiką aplinką pažeidimo, netinkamai atlikus Kelio dangos pakeitimo darbus. Pažymėtina, kad Pareiškėja į Direkciją kreipėsi, prašydama imtis priemonių, kad Kaimo gyventojų gyvenamojoje aplinkoje automobilių sukeliama triukšmo lygis būtų sumažintas (tinkamai atlikti Kelio dangos pakeitimo darbus, apriboti greitį, įrengti akustines tvoreles, atitvarus, pylimus ir pan.), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos kelių įstatymo (toliau – Kelių įstatymas) 5 straipsnio 3 dalimi. [...] Būtent po Direkcijos užsakymu atliktų Kelio dangos pakeitimo darbų ir buvo pablogintos tiek Pareiškėjos, tiek kitų Kaimo gyventojų gyvenimo sąlygos. Todėl Direkcija, vykdydama jai įstatymais pavestas funkcijas, turėjo pareigą išsamiai išnagrinėti Pareiškėjos skundą dėl jos teisių pažeidimo bei imtis priemonių triukšmo, viršijančio Higienos normoje nustatytus maksimalius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius, lygiui sumažinti. Tačiau, kaip matyti iš kartu su šiuo skundu pridedamų susirašinėjimų, Direkcija į Pareiškėjos skundus atsakinėdavo formaliai, nuolat ignoruodavo Pareiškėjos prašymuose / skunduose keliamas problemas dėl jos teisių pažeidimo, nurodydama, kad priežastys dėl padidėjusio triukšmo yra tik laikinos, kurios turėtų išsispęsti praėjus 2 metams. Tai, kad Direkcija vilkino priimti atitinkamus sprendimus, patvirtina ir tas faktas, kad, net praėjus 2 metams po Kelio dangos pakeitimo darbų atlikimo, Centro Molėtų skyrius, atlikęs patikrinimą, nustatė, kad tiek Pareiškėjos, tiek kitų Kaimo gyventojų gyvenamuosiuose namuose bei aplinkoje maksimalus garso slėgio lygis viršija didžiausius leidžiamus ribinius dydžius. Taigi Direkcijos atsakymuose į Pareiškėjos skundus nurodyti teiginiai, kad padidėjęs triukšmas yra laikinas, nepasitvirtino. Tai leidžia daryti prielaidą, kad Direkcija sąmoningai teikė Pareiškėjai klaidingus paaiškinimus dėl padidėjusio triukšmo lygio priežasčių bei kad šios priežastys savaime išnyks praėjus 2 metams.“

2.2.2. „Asmens teisė į sveikatos apsaugą ir sveiką aplinką užtikrinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose, be kitų nuostatų, įtvirtinta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata, valstybės ir visos visuomenės pareiga saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių, nustatyti pagrindiniai Lietuvos valstybės aplinkos apsaugos politikos tikslai bei kryptys. Aiškindamas šias nuostatas, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teises į sveiką

ir švarią aplinką (Konstitucinio Teismo 1998-06-01 nutarimas). Atkreiptinas dėmesys, kad dėl teisės į sveiką aplinką pažeidimo Pareiškėja kreipėsi į Direkciją dar 2013 m. pabaigoje, tačiau priemonių dėl pakeistos Kelio dangos padidėjusiam automobilių skleidžiamam triukšmui sumažinti nesiimta iki šios dienos.“

„Visos aukščiau nurodytos aplinkybės patvirtina, kad Direkcijos pareigūnai nevykdė teisės aktuose nustatytų pareigų, vilkino priimti atitinkamus sprendimus, klaidino Pareiškėją, nesuteikė Pareiškėjai išsamios informacijos dėl galimybių apginti jos pažeistas teises, dėl ko yra pažeistos Pareiškėjos teisės į sveikatos apsaugą ir sveiką aplinką.“

2.3. *Dėl Centro pareigūnų veiklos:*

2.3.1. „LR visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – VSPĮ] 15 str. nurodoma, kad Visuomenės sveikatos centrai apskrityse pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nepavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. 2014-02-11 SAM pateiktame atsakyme buvo nurodyta, kad Centras yra įpareigotas atlikti operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę prašyme nurodytoms aplinkybėms iširti, o įvertinęs, ar neviršijami Higienos normoje reglamentuojami triukšmo dydžiai, Centras galės nuspręsti dėl tikslingumo imtis veiksmų triukšmo ribinių dydžių reikalavimams užtikrinti.“

2.3.2. „Centro Molėtų skyrius tiesioginę valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę atliko bei Aktą surašė 2015-03-17. Pažymėtina, kad nepaisant to, jog atlikus patikrinimą Centro Molėtų skyrius nustatė, jog tiek Pareiškėjos, tiek kitų Kaimo gyventojų gyvenamuosiuose namuose bei aplinkoje maksimalus garso slėgio lygis viršija Higienos normos didžiausius leidžiamus ribinius dydžius, tačiau jokių vertinimų dėl triukšmo mažinimo priemonių taikymo tikslingumo bei sprendimų / nurodymų triukšmą skleidžiančio šaltinio valdytojui imtis priemonių triukšmo ribinių dydžių reikalavimams užtikrinti nepriėmė.“

2.3.3. „Centro Molėtų skyrius Pareiškėjos skundą bei Aktą persiuntė Direkcijai, kuri [...] jokių veiksmų triukšmo lygiui mažinti nesiėmė. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad remiantis Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 1 dalimi [...] draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniiui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami. Pažymėtina, kad Pareiškėja Centrai pateikė skundą, kuriame iš esmės skundė Direkcijos veiksmus [...]. Todėl, remiantis aukščiau nurodytomis nuostatomis, Centras, persiųsdamas skundą Direkcijai, pažeidė teisės aktų reikalavimus.“

2.3.4. „Aukščiau nurodytos aplinkybės patvirtina, kad Centro Molėtų skyriaus pareigūnai pažeidė teisės aktų reikalavimus, nesprendė Pareiškėjai iškilusių šiai institucijai pagal kompetenciją priskirtų klausimų, dėl ko buvo pažeistos ir kitų Kaimo gyventojų teisės.“

2.4. „Paminėtina ir tai, kad Europos Sąjungos teisės aktai įtvirtina nuostatas, kuriomis remiantis Pareiškėjos pažeistos teisės į sveiką ir saugią aplinką yra ginamos. Lietuvos valstybė, kaip ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės, yra įsipareigojusi perkelti Europos Sąjungos direktyvų nuostatas į nacionalinę teisę bei užtikrinti tinkamą jų įgyvendinimą. Tokia situacija, kai Pareiškėja yra priversta kreiptis dėl jos teisių pažeidimo į įvairias valstybines institucijas, tačiau vis tiek jos teisės nėra apgintos, susiklostė dėl tos priežasties, kad Lietuvos valstybė netinkamai suderino bei perkėlė į nacionalinę teisės sistemą apsaugai nuo triukšmo užtikrinti priimtus Europos Sąjungos institucijų teisės aktus.“

3. Pareiškėja prašo Seimo kontrolierių: „Atsižvelgiant į tai, kad, dėl atliktų Kelio dangos pakeitimo darbų padidėjus triukšmo lygiui, yra pažeidžiamos Pareiškėjos bei kitų Kaimo gyventojų teisės, tačiau visos institucijos, į kurias Pareiškėja kreipėsi, nepagrįstai atsisako spręsti jų kompetencijai priklausančius klausimus, į Pareiškėjos užduotus klausimus / prašymus atsako neišsamiai, be pagrindo persiuntinėja viena kitai raštus, [...] įvertinti esamą situaciją, imtis veiksmų sudarant prielaidas Pareiškėjos ir Kaimo bendruomenės pažeistų konstitucinių teisių gynybai ir užkertant kelią Lietuvos institucijų atstovų biurokratizmui.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Direkcijos 2014-06-25 atsakyme (Pareiškėjai) Nr. (6.11)2-2866 pažymėta:

4.1.1. „Išnagrinėjome Jūsų pakartotinį prašymą dėl Kelyje [...] km) padidėjusio triukšmo. 2013-12-30 į Jūsų prašymą ta pačia tema atsakėme 2014-01-15 raštu Nr. (6.11)2-185.“

4.1.2. „Kelio dangos paprastojo remonto – paviršiaus apdaro įrengimas nepriskiriamas kelio rekonstrukcijai. Tai kelio taisymo darbai, kuriuos derinti su savivaldybėmis ar kitomis institucijomis teisės aktai nenumato. Paviršiaus apdaras kaip statybos produktas taikomas tuose dangų ruožuose, kuriuose daugiausia vyrauja dangos plyšių tinklinės deformacijos (nuotraukose jos nematomos), vėliau lemiančios didesnius dangos defektus. Apdorojant paviršių, rišamoji medžiaga užpildo dangoje esančius plyšius ir užkerta kelią vandeniui patekti po asfaltbetonio danga, kas priešingu atveju žiemą sudaro iškyklas, o pavasarį duobes. Papildomai įterpta skaldelė, veikdama su rišamąja medžiaga, bendrai sustiprina kelio dangos konstrukciją, padaro ją vienalyte. Paviršiaus apdaras nėra dangos „šiurkštinimas“, tai labiau asfaltbetonio dangos sandarinimas, padedantis pailginti jos tarnavimo trukmę. Padidėjęs šiurkštumas ir, deja, triukšmingumas yra laikinas reiškinys.“

4.1.3. „Direkcija kelių taisymo ir (ar) rekonstravimo ruožus ir jų taisymo būdus parenka įvertinusi daugelį aplinkybių. Sutinkame su Jumis, kad, įrengus papildomą viršutinį asfaltbetonio dangos sluoksnį, triukšmingumo požiūriu būtų pasiektas geresnis rezultatas, tačiau tokie darbai kainuotų mažiausiai 3 kartus daugiau. Šiuo metu daugiau kaip 1200 km (iš 4935 km) krašto kelių reikalauja skubaus taisymo, todėl būtina taikyti pačius pigiausius ir ekonomiškai efektyviausius taisymo būdus.“

4.1.4. „Jūs dar 2013-12-30 savo rašte teisingai nurodėte, kad triukšmo šaltinių skleidžiamą triukšmą, girdimą gyvenamojoje aplinkoje, reglamentuoja Higienos norma. Higienos norma numato skirtingu paros metu leistinus skirtingus garso slėgio lygius gyvenamojoje aplinkoje. Esant įtarimui, kad leistinos normos yra viršijamos, prašome kreiptis į Visuomenės sveikatos centrą.

Taip pat manome, kad Jūsų skunde išreikštas susirūpinimas dėl Kaimo turistinės veiklos yra nepagrįstas, Kelio taisymo atlikti darbai pagerina privažiavimo sąlygas prie Kaimo turizmo sodybų, o tai skatina turistus ir poilsiautojus lankytis Jūsų Kaimo vietovėje.“

4.2. Direkcija 2015-04-03 raštu Nr. (6.10)2-1766 Pareiškėją informavo:

4.2.1. „Direkcija, vykdydama SM 2015-03-23 raštą Nr. 100-2-106, išnagrinėjo Centro 2015-03-18 raštą Nr. S-342 „Dėl X prašymo“ [toliau vadinama – Raštas].

Atkreipiame dėmesį, kad Direkcija triukšmą mažinančias priemones gali taikyti vadovaudamasi TVĮ ir Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo reikalavimais. [...]. Pirmiausia kelių transporto triukšmo valdymas atliekamas ir triukšmą mažinančios priemonės yra planuojamos prie pagrindinių kelių, kuriomis per metus pravažiuoja daugiau kaip 6 milijonai transporto priemonių, po to – prie pagrindinių kelių, kuriomis per metus pravažiuoja daugiau nei 3 milijonai transporto priemonių (daugiau kaip 8000 aut. / parą).

Pagal 2014 metų eismo intensyvumo duomenis, valstybinės reikšmės keliuose, valstybinės reikšmės krašto Kelio ([...] km) vidutinis metinis paros eismo intensyvumas tik 1370 automobilių ir šis kelio ruožas nepriskiriamas prie pagrindinių kelių. Šis kelio ruožas neatitinka TVĮ reikalavimų ir Direkcija šiam kelio ruožui triukšmą mažinančių priemonių netaiko.“

4.2.2. „Pagal Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo reikalavimus, atliekama rekonstruojamo kelio ruožo atranka dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PŪV PAV). PŪV PAV atrankoje atliekami triukšmo sklaidos skaičiavimai ir modeliavimas. Tuo atveju, jeigu triukšmo sklaidos skaičiavimai parodo, kad po kelio rekonstrukcijos akustinė situacija gyvenamojoje aplinkoje neatitinka Higienos normos reikalavimų, Direkcija į viršnorminę triukšmo zoną patekusiems gyvenamiesiems namams numato priemones triukšmui mažinti (langų keitimą, sklypų apželdinimą ir kitas).“

„Pagal Laboratorijos Fizikinių veikslių tyrimų skyriaus protokolų (2015-03-16 Nr. F-T-43 ir 2015-03-13 Nr. F-T-57) (toliau – protokolai) duomenis, [Kaimo] gyvenamųjų namų Nr. [...], Nr. [...], Namų [...] aplinkoje **dienos ir vakaro metu ekvivalentinis garso slėgio lygis neviršijo Higienos normos lentelėje nustatytų ribinių dydžių**. Pagal Higienos normos 1 lentelės reikalavimus, gyvenamojo namo aplinkoje, veikiamoje transporto sukeliama triukšmo, ekvivalentinis garso slėgio lygis dienos metu yra 65 dBA, vakaro – 60 dBA. Protokoluose nurodoma, kad gyvenamųjų namų aplinkoje viršijamas maksimalus garso slėgio lygis, tačiau pagal TVĮ triukšmą mažinančios priemonės taikomos, kai nustatyta, jog viršijamos L_{dvn} arba $L_{nakties}$ (L_{dienos} ir L_{vakaro}) rodiklio vidutinės vertės. Protokoluose nurodoma, kad gyvenamame name Nr. [...] ekvivalentinis garso slėgio lygis dienos ir vakaro metu ir gyvenamajame name Nr. [...] vakaro metu viršijo Higienos 1 lentelėje nustatytų ribinių dydžių vertes. Deja, kaip buvo minėta, triukšmą mažinančios priemonės planuojamos vadovaujantis TVĮ arba įgyvendinant kelio rekonstrukcijos projektą. **Jeigu bus planuojama valstybinės reikšmės krašto Kelio ([...] km) rekonstrukcija ir atlikus triukšmo sklaidos modeliavimus bus nustatyta, kad po Kelio rekonstrukcijos akustinė situacija gyvenamųjų namų Nr. [...] ir Nr. [...] kambariuose neatitinka Higienos normų reikalavimų, Direkcija pagal finansavimo galimybes numatys priemones triukšmui mažinti (langų keitimą, sklypų apželdinimą ir kitas).**“

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į:

5.1. *Direkciją*, prašydamas išsamiai paaiškinti, kuri viešojo administravimo institucija atsakinga už Keliu (ne pagrindiniu ir nerekonstruojamu valstybinės reikšmės keliu) važiuojančių transporto priemonių keliamo triukšmo valdymą; kodėl Direkcija nepersiuntė Pareiškėjos prašymų pagal kompetenciją nagrinėti viešojo administravimo institucijai, atsakingai už Keliu važiuojančių transporto priemonių keliamo triukšmo valdymą; jeigu viešojo administravimo institucija atsakinga už Keliu važiuojančių transporto priemonių keliamo triukšmo valdymą, nėra paskirta, nurodyti priežastis ir pateikti siūlymus dėl tokios institucijos paskyrimo; informuoti, ar Pareiškėjos siūlymas dėl transporto greičio ribojimo Kelyje ir „miegančių policininkų“ įrengimo buvo apsvarstytas Molėtų rajono saugaus eismo komisijoje; jeigu ne – nurodyti priežastis; ar numatoma Kelio rekonstrukcija; jeigu taip – kada, jeigu ne – nurodyti priežastis; pateikti konkrečius siūlymus dėl Keliu važiuojančio transporto sklaidžiamo triukšmo mažinimo ir Kaimo gyventojų aplinkos gerinimo ir kt.;

5.2. *Centrą* – informuoti, ar šiuo konkrečiu atveju buvo viršytas triukšmo ribinis dydis (L_{dienos} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ rodiklio vidutinis dydis, kurį viršijus, triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių sklaidžiamam triukšmui šalinti ir (ar) mažinti); motyvuotai paaiškinti, kodėl Centras Aktą persiuntė Direkcijai, nors draudžiama skundą persiųsti nagrinėti institucijai, kurios veiksmai skundžiami; pateikti motyvuotą nuomonę, ar šiuo konkrečiu atveju Centro pareigūnai atliko visus būtinus ir teisės aktais numatytus veiksmus; jeigu ne – imtis priemonių pažeidimams pašalinti; ar nustatytos ir Akte nurodytos aplinkybės dėl dienos, vakaro ir nakties maksimalaus garso slėgio lygio dBA Kaimo gyvenamuosiuose namuose ir gyvenamųjų namų aplinkoje leidžiamų triukšmo ribinių dydžių viršijimo turi įtakos Kaimo gyventojų sveikatai; jeigu taip – ar pagrįstai nesiimama priemonių šių asmenų sveikai aplinkai užtikrinti; pateikti konkrečius siūlymus dėl Keliu važiuojančio transporto sklaidžiamo triukšmo mažinimo ir Kaimo gyventojų aplinkos gerinimo ir kt.;

5.3. *SM* – pateikti motyvuotą nuomonę, kuri viešojo administravimo institucija yra atsakinga už Keliu važiuojančių transporto priemonių keliamo triukšmo valdymą; jeigu viešojo administravimo institucija, atsakinga už Keliu važiuojančių transporto priemonių keliamo triukšmo valdymą, nėra paskirta, nurodyti priežastis ir pateikti siūlymus dėl tokios institucijos paskyrimo; ar Direkcija nagrinėjama atveju pateikė teisingas išvadas dėl jos kompetencijos triukšmo valdymo klausimais bei dėl triukšmo Kelio aplinkoje valdymo priemonių netaikymo pagrįstumo; ar tikslinga tobulinti TVĮ ir kitus įstatymus bei teisės aktus, susijusius su triukšmo valdymo reglamentavimu; pateikti konkrečius siūlymus dėl Keliu važiuojančio transporto sklaidžiamo triukšmo mažinimo ir Kaimo gyventojų aplinkos gerinimo;

5.4. SAM – išsamiai paaiškinti, kokiais atvejais Centras turėtų pareigą imtis priemonių dėl Higienos normos reikalavimas Kelio aplinkoje, Kaimo gyvenamosiose patalpose užtikrinti ir kokios tai galėtų būti priemonės; pateikti motyvuotas išvadas, ar šiuo konkrečiu atveju Centro pareigūnai atliko visus būtinus ir teisės aktais numatytus veiksmus; jeigu ne – imtis priemonių pažeidimams pašalinti; informuoti, ar SAM (pvz., kartu su Molėtų rajono savivaldybe) ėmėsi priemonių Kaimo gyventojų sveikatos saugai dėl transporto keliamo triukšmo užtikrinti; jeigu ne – nurodyti priežastis ir pagal kompetenciją imtis priemonių;

5.5. *Molėtų rajono savivaldybės administracijos* (toliau vadinama – Savivaldybė) – ar Pareiškėjos siūlymas dėl transporto greičio ribojimo Kelyje ir „miegančių policininkų“ įrengimo buvo apsvarstytas Savivaldybės saugaus eismo komisijoje; jeigu ne – nurodyti priežastis ir pateikti šiai komisijai svarstyti nurodytą klausimą bei informuoti apie svarstymo rezultatus; ar Pareiškėja kreipėsi į Savivaldybę skunde nurodytais klausimais; jeigu taip – pateikti susirašinėjimo dokumentų kopijas; ar Savivaldybė ėmėsi triukšmą Kelio aplinkoje mažinančių priemonių (pvz., leistino važiuojimo greičio ribojimo priemonių); pateikti konkrečius siūlymus dėl Keliu važiuojančio transporto skleidžiamo triukšmo mažinimo ir Kaimo gyventojų aplinkos gerinimo;

5.6. *Europos teisės departamento prie Teisingumo ministerijos* – pateikti motyvuotą nuomonę, ar iš tiesų „Lietuvos valstybė netinkamai suderino bei perkėlė į nacionalinę teisės sistemą apsaugai nuo triukšmo užtikrinti priimtus Europos Sąjungos institucijų teisės aktus“ (šio rašto 2.4 punktą); ar būtų tikslinga tobulinti TVĮ ir kitus įstatymus bei teisės aktus, susijusius su triukšmo valdymo reglamentavimu.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

6. Iš Direkcijos Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentu nustatyta:

6.1. „[...] pagal Triukšmo valdymo įstatymo 9 straipsnio 1 dalį, SM kompetencija – pagrindinių kelių transporto keliamo triukšmo valdymas. Vadovaujantis to paties įstatymo 2 straipsnio 12 dalimi, „pagrindinis kelias – magistralinis, krašto ar rajoninis valstybinės reikšmės kelias, kuriuo per metus važiuoja daugiau kaip 3 milijonai transporto priemonių“. **Tačiau TVĮ nėra nurodyta atsakinga institucija, kuriai būtų priskirta funkcija – triukšmo valdymas ne pagrindiniuose keliuose.**“

6.2. „2014 m. duomenimis, ties Kaimu vidutinis metinis paros eismo intensyvumas buvo 1370 automobilių, iš jų krovinių – 133. Taigi minimas kelias pagal eismo intensyvumą nėra pagrindinis kelias. 2013 m. jis nebuvo rekonstruotas, o buvo atliktas paprastasis dangos remontas – įrengtas paviršiaus apdaras.“

6.3. „Direkcija 2015-01-28 raštu Nr. (6.10E)2(E)-50 pateikė pastabas SAM dėl TVĮ ir pasiūlė TVĮ 28 straipsnį „Ūkinės veiklos objektų projektavimas, statyba ir rekonstravimas“ papildyti 4 dalimi: „4. Valstybinės reikšmės kelių, kurie nepriskiriami prie pagrindinių kelių ir esančių ne aglomeracijose, triukšmo mažinimo priemonių taikymo reikalavimus nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija“. Šis Direkcijos pasiūlymas buvo įtrauktas į TVĮ projektą“ (žr. pažymos 9.3 punktą).

6.4. „Visuomenės sveikatos saugos kontrolė yra visuomenės sveikatos centrų kompetencija, ši funkcija nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, todėl Direkcija pasiūlė Pareiškėjai kreiptis į šią instituciją tiesiogiai. **Šis pasiūlymas buvo pateiktas siekiant objektyvumo, nes Pareiškėja ne kartą kreipėsi į Direkciją, ir triukšmo matavimus, kurių iniciatorė būtų buvusi Direkcija, taip pat būtų apskundusi.**“

6.5. „Pareiškėjos siūlymas dėl transporto greičio ribojimo ties Kaimu ne vieną kartą buvo svarstytas Molėtų rajono eismo saugumo komisijos posėdyje“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Eismo saugumo komisija). „Eismo saugumo komisija buvo informuota apie Pareiškėjos prašymą dėl greičio ribojimo.“

6.6. „[...] kelio kategorija yra kintantis rodiklis, nustatomas pagal kelių techninį reglamentą, rengiant projektavimo darbų užduotį. Viename kelyje ar konkrečiame ruože gali būti kelios ar net keliolika kategorijų. [...]. Atkreipiame dėmesį, kad kelio kategorija su triukšmu galėtų būti susiejama tik pagal transporto priemonių eismo intensyvumą. Šiuo metu inventorizavus Kelių nustatyta V kategorija, pagal kurią Kelio juosta yra 18 m. Tai yra žemiausia valstybinės reikšmės kelių kategorija.“

6.7. „Kelio rekonstrukcija ties Kaimu nenumatyta.“

6.8. „Direkcija nori atkreipti dėmesį, kad, pagal Direkcijai Raštu atsiųstus Laboratorijos fizikinių veiksnių tyrimų skyriaus protokolų (2015-03-16 Nr. F-T-43 ir 2015-03-13 Nr. F-T-57) (toliau – protokolai) duomenis, Pareiškėjos gyvenamojo *Namo aplinkoje* dienos, vakaro ir nakties metu *ekvivalentinis garso slėgio lygis neviršijo Higienos normos I lentelėje nustatytų ribinių dydžių*. Protokoluose nurodoma, kad *Namo aplinkoje* viršijamas maksimalus garso slėgio lygis, tačiau pagal TVĮ triukšmą mažinančios priemonės taikomos, kai nustatyta, jog viršijamos L_{dvn} arba $L_{nakties}$ (L_{dienes} , L_{vakaro}) rodiklio vidutinės vertės.

Taip pat protokoluose nurodoma, kad *Name ekvivalentinis garso slėgio lygis dienos ir vakaro metu irgi neviršijo Higienos normos I lentelėje nustatytų ribinių dydžių vertės*. Higienos normos I lentelėje nustatytų ribinių dydžių viršijimas buvo nustatytas tik gyvenamųjų namų Nr. [...] ir Nr. [...] kambariuose, todėl Direkcija atsakė Pareiškėjai, kad, jeigu bus planuojama valstybinės reikšmės krašto Kelio ties Kaimu rekonstrukcija ir atlikus triukšmo sklaidos modeliavimą bus nustatyta, kad po Kelio rekonstrukcijos akustinė situacija gyvenamųjų namų Nr. [...] ir Nr. [...] kambariuose neatitiks Higienos normos reikalavimų, Direkcija pagal finansavimo galimybes numatys priemones triukšmui mažinti.“

7. Iš SM Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

7.1. „Pagal TVĮ SM pavesta atlikti triukšmo valdymą pagrindiniuose keliuose, t. y. keliuose, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 3 mln. transporto priemonių. Kadangi valstybinės reikšmės Kelias nepriskiriamas prie pagrindinių kelių, triukšmo valdymo funkcijas šioje teritorijoje pagal TVĮ 13 straipsnį turi atlikti Molėtų rajono savivaldybė, kuri, viršijus Higienos normos nustatytus ribinius dydžius, vadovaudamasi minėtu straipsniu, Savivaldybės tarybos tvirtinamuose Savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) Savivaldybės strateginiame veiklos planuose numato triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones tokiose teritorijose ir jas įgyvendina.“

7.2. „Pažymėtina, kad triukšmo prevencija numatoma valstybinės reikšmės keliuose, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 3 mln. transporto priemonių, t. y. priklauso nuo eismo intensyvumo, o valstybinės reikšmės keliuose, kuriuose eismo intensyvumas mažesnis, triukšmą mažinančios priemonės numatomos konkrečiais atvejais, kai ekvivalentinis garso slėgio lygis viršija Higienos normos nustatytus ribinius dydžius ir kai numatoma kelio rekonstrukcija.“

7.3. „Pažymėtina, kad, Direkcijai Raštu atsiųstų Laboratorijos fizikinių veiksnių tyrimų skyriaus protokolų (2015-03-16 Nr. F-T-43 ir 2015-03-13 Nr. F-T-57) duomenimis, Name ekvivalentinis garso slėgio lygis neviršijo Higienos normos I lentelėje nustatytų ribinių dydžių. Šie dydžiai buvo viršyti tik [...] ir [...] namuose, todėl Direkcijai planuojant valstybinės reikšmės Kelio rekonstrukciją bus svarstoma galimybė sumažinti triukšmą šiuose namuose, jei po Kelio rekonstrukcijos akustinė situacija vis dar viršys Higienos normos nustatytus ribinius dydžius.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad Direkcija pagal kompetenciją pateikė Pareiškėjai pagrįstas išvadas dėl triukšmo mažinimo priemonių netaikymo.“

7.4. „Siekiant tobulinti teisės aktus, susijusius su triukšmo valdymo reglamentavimu, SM žiniomis, šiuo metu Lietuvos Respublikos Seimui yra pateikti TVĮ pakeitimai ir papildymai.“

7.5. „Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymą kelio savininkas Vyriausybės nustatyta tvarka gali laikinai apriboti, nutraukti eismą ar uždaryti kelią dėl avarių, stichinių nelaimių, per polaidį, esant itin karštiesiems orams, kai dėl to gali būti sugadintas kelias, kelio tiesimo ar taisymo (remonto), priežiūros darbų metu, kilus grėsmei saugiam eismui.

Kadangi teisę naudotis valstybinės reikšmės keliais turi visi juridiniai ir fiziniai asmenys, siekiant juose mažinti triukšmą, numatomas ne eismo, o greičio ribojimas. Rekomendacijas dėl

greičio ribojimo Direkcijai teikia savivaldybių saugaus eismo komisijos ir, SM nuomone, to visiškai pakanka.“

8. Iš Centro Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

8.1. „Centro kompetencija apibrėžta VSPĮ 15 straipsnyje“ (2 ir 7 dalys – pacituotos pažymos 13.3.1 papunktyje). „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. V-1179 „Dėl Pagal asmenų prašymus, pareiškimus, skundus visuomenės sveikatos centrų apskrityse vykdomos visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitoms viešojo administravimo institucijoms, laikymosi kontrolės (valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės) kontroliuojamų sričių sąrašo patvirtinimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Įsakymas Nr. V-1179] patvirtinto [...] sąrašo [toliau citatose ir tekste vadinama – Sąrašas] 1 punkte nurodomi ūkinės komercinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai, o 2 punkte nurodyti konkretūs „objektai, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla“ (šių objektų kontrolė nėra pavesta jokiems kitiems viešojo administravimo subjektams). Sąrašo 1 punkto 1.1. papunktyje nurodomas ūkinės komercinės veiklos veiksnys: „stacionarių triukšmo šaltinių keliamas akustinis triukšmas pagal Higienos normą. Kelias laikytinas stacionarių triukšmo šaltinių, tačiau kyla pagrįstų abejonių, ar jis gali būti priskiriamas ūkinei komercinei veiklai, o juo važiuojančių transporto priemonių keliamas triukšmas laikomas ūkinės komercinės veiklos veiksmu.“

„Lietuvos Respublikos ūkio ministerija 2015-03-27 Nr. (13.3-31)3-1536 rašte „Dėl tarnybinės pagalbos suteikimo“ Centru pateikė nuomonę: „manytina, kad „kelias negali būti priskiriamas ūkinei komercinei veiklai, nes yra infrastruktūros dalis“, bei kad „komercinė ūkinė veikla paprastai suprantama kaip asmenų vykdoma gamybinė, komercinė, finansinė ar profesinė veikla, susijusi su prekių pirkimu ar pardavimu“.

8.2. „***Molėtų rajone triukšmo prevencijos zonos nėra nustatytos***, triukšmo strateginis kartografinis Savivaldybėje neprivalomas, triukšmo modeliavimas Pareiškėjos skunde minimoje teritorijoje nebuvo atliekamas.“

„Centras triukšmo prevenciją vykdo dalyvaudamas poveikio aplinkai vertinimo, poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, strateginio pasekmių aplinkai vertinimo, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės, sanitarinių apsaugos zonų nustatymo, teritorijų planavimo, statinių projektų derinimo procedūrose pagal kompetenciją.“

8.3. „Centras, vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministro 2015-02-25 pavedimą Nr. 17-147, Reglamento nustatyta tvarka bei suderinęs su Pareiškėja, organizavo triukšmo ribinių dydžių matavimus ir atliko operatyviają valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę“ (Akte pažymėta: „Nurodymas: _____“).

„Išsamią informaciją apie nustatytus triukšmo lygius ir ***siūlymą imtis priemonių triukšmo sumažinimui Centras pateikė Raštu SM ir Savivaldybei***.“ Centro pareigūnų teigimu, „[...] Centras nepersiuntė Pareiškėjo skundo Direkcijai, kurios veiksmai skundžiami. Centras SM, Pareiškėjai ir Savivaldybei 2015-03-18 išsiuntė Raštą apie nustatytus triukšmo lygius. [...]“

Rašte nurodyta:

8.3.1. „Vadovaujantis [...] Viešojo administravimo įstatymo [...] 23 straipsnio nuostatomis, teikiame informaciją apie atliktus matavimus ir siūlome priimti reikiamus sprendimus dėl triukšmo sumažinimo gyvenamojoje aplinkoje ir apie tai informuoti Pareiškėją“;

8.3.2. „Remiantis 2015-03-16 gautu Laboratorijos Fizikinių veiksnių skyriaus akustinio triukšmo tyrimo protokolu Nr. F-T-57, nustatyta, kad Name ir Namu aplinkoje, veikiamoje transporto sukeliama triukšmo“:

1) „***dienos, vakaro ir nakties ekvivalentinis garso slėgis atitinka Higienos normos 1 lentelės reikalavimus***“;

2) „***maksimalus garso slėgio lygis*** Name ir Namu aplinkoje dienos, ***vakaro ir nakties metu viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius*** (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka, t. y. dienos metu gyvenamojoje aplinkoje viršija 14 dB A, Name viršija 13 dB A, vakaro

metu gyvenamojoje aplinkoje viršija 18 dB A, Name – 20 dB A; nakties metu gyvenamojoje aplinkoje viršija 11 dB A)“;

8.3.3. „Remiantis 2015-03-16 gautu Laboratorijos Fizikinių veiksnių skyriaus akustinio triukšmo tyrimo protokolu Nr. F-T-43, nustatyta, kad:

1) Kaimo gyvenamajame name Nr. [...] „*dienos ir vakaro ekvivalentinis garso slėgis viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka*, t. y. dienos metu viršija 10 dB A, vakaro metu – 8 dB A). Gyvenamajame name ir gyvenamojo namo aplinkoje, veikiamoje transporto sukeliama triukšmo, dienos ir vakaro maksimalus garso slėgio lygis viršija didžiausius leidžiamus ribinius dydžius (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka [...]“;

2) *Kaimo gyvenamajame name Nr. [...] „dienos ir vakaro maksimalus garso slėgio lygis viršija didžiausius leidžiamus triukšmo ribinius dydžius (Higienos normos 1 lentelės reikalavimų neatitinka, [...]“;*

8.3.4. „*Remiantis akustinio triukšmo tyrimo protokolais nustatyta, kad transporto srautas Keliu neintensyvus, tik pavienės transporto priemonės sukelia maksimalaus garso slėgio lygio viršijimus*. Tai parodo esamas didelis skirtumas tarp maksimalaus ir ekvivalentinio garso slėgio lygių.“

8.4. „Higienos normos IV skyriaus 8 punkte nurodoma, kad „*Nepastovus triukšmas gyvenamuosiuose [...] pastatuose bei jų aplinkoje vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį ir maksimalų garso slėgio lygį*, o pastovus – pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį.“ Prognozuojamas planuojamos ūkinės veiklos triukšmas vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį arba pagal L_{dvn} , L_{dienes} , L_{vakaro} ir $L_{nakties}$ triukšmo rodiklius.“

„Remiantis Higienos normos 16 punkto nuostatomis „rengiant ir tikslinant triukšmo strateginius žemėlapius, taikomi L_{dvn} , L_{dienes} , L_{vakaro} ir $L_{nakties}$ triukšmo rodiklių ribiniai dydžiai triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams vertinti, pateikiami Higienos normos 2 lentelėje.“

„Šiuo atveju Centrai nebuvo pateikta ir pavesta įvertinti prognozuojamo planuojamos ūkinės veiklos keliamo triukšmo.“

„Taip pat pagal Direkcijos teikiamą informaciją, nagrinėjamas Kelio ruožas nelaikomas pagrindiniu keliu (pagrindinio kelio ruožu), todėl jam nerengiami strateginiai triukšmo žemėlapiai ir triukšmo prevencijos veiksmų planai.“

„Vykdam valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę taikomi Higienos normos 1 lentelėje nustatyti didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai (triukšmo rodikliai ir jų ribiniai dydžiai) gyvenamuosiuose [...] pastatuose bei jų aplinkoje.“

8.5. „Higienos normoje nustatytų triukšmo ribinių dydžių viršijimo faktas (pavienių transporto priemonių keliamas triukšmas neintensyviame kelio ruože) neįrodo žmonių sveikatai padarytos žalos, tačiau įpareigoja triukšmo šaltinio valdytoją imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ir (ar) mažinti, kad nebūtų padaryta žala žmonių sveikatai, turtui bei aplinkai. Centro specialistų nuomone, efektyviausias būdas triukšmui sumažinti būtų kompleksinis organizacinių (pvz., greičio apribojimas) ir techninių triukšmo mažinimo priemonių (pvz., akustinių tvorelių įrengimas, apželdinimas, Kelio dangos pakeitimas, langų keitimas gyventojų namuose ir pan.) taikymas. Šių priemonių turėtų imtis triukšmo valdytojas.“

8.6. „Centras pagal Sąrašo 1 punkto nuostatas yra įgaliotas tirti asmenų pareiškimus, skundus bei prašymus dėl ūkinės komercinės veiklos veiksnių. Manytume, kad nesame įgalioti tirti asmenų skundus, prašymus bei pareiškimus dėl ūkinei komercinei veiklai nepriskirtinų stacionarių triukšmo šaltinių keliamo triukšmo bei kitokios fizikinės ar cheminės taršos.

Šiuo atveju Centras vykdė sveikatos apsaugos ministro pavedimus, organizavo Keliu važiuojančio transporto keliamo triukšmo matavimus Pareiškėjos gyvenamojoje aplinkoje, įvertino triukšmo matavimo rezultatus, pateikė informaciją SAM, informavo SM bei Savivaldybę apie esamą padėtį bei siūlė imtis priemonių triukšmo poveikiui mažinti.“

9. Iš SAM Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

9.1. „Vadovaujantis VSPĮ 15 straipsnio 2 punkto nuostatomis, visuomenės sveikatos centrai apskrityse pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. Vadovaujantis 2 straipsnio 14 dalies nuostatomis, valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai *ūkinės komercinės veiklos* atitiktis visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti.

Sąrašas yra patvirtintas Įsakymu Nr. V-1179. „Sąrašė nurodyti *ūkinės komercinės veiklos* veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai, bei objektai, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Įsakymą Nr. V-1179 keliai nepriskiriami nei prie ūkinės komercinės veiklos veiksmių, galinčių turėti įtakos visuomenės sveikatai, nei prie objektų, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla.

9.2. „Nagrinėjama atveju, pagal [...]sveikatos apsaugos ministro 2011-10-26 įsakymo Nr. V-933 „Dėl įgaliotųjų suteikimo“ nuostatas, visuomenės sveikatos centrai apskrityse įgalioti vykdyti TVĮ 27 straipsnio 2 dalyje nustatytas funkcijas – siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, kartu su savivaldybių institucijomis: laikinai apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą; laikinai taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones; suderinus su SM, nustatytoje teritorijoje laikinai apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą.“

Higienos norma yra TVĮ įgyvendinamasis teisės aktas ir nustato stacionarių triukšmo šaltinių skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose [...] pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai. TVĮ 2 straipsnyje apibrėžtų L_{dienes} , L_{vakaro} , $L_{nakties}$ ir L_{dvn} triukšmo rodiklių ribiniai dydžiai yra nustatyti Higienos normos 2 lentelėje ir yra taikomi triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams įvertinti.

9.3. „Siekiant nustatyti aiškesnį reguliavimą ilgalaikių metinių triukšmo rodiklių (apibrėžtų L_{dienes} , L_{vakaro} , $L_{nakties}$ ir L_{dvn}) ir trumpesnio triukšmo įvertinimo laikotarpio triukšmo rodiklių (pavyzdžiui, kurie nurodyti Higienos normos 1 lentelėje) taikymo srityje, SAM parengtas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-09-23 nutarimu Nr. 1011 „Dėl Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo Nr. DC-2499 2, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 17, 18, 24, 26, 27 ir 29 straipsnių pakeitimo ir 19 ir 20 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. 1-533 16 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas TVĮ pakeitimo projektas“ [2015-09-25, Nr. XIIP-3585; toliau citatose ir tekste vadinama – TVĮ projektas], kuriuo siūloma keisti 2 straipsnio 24 dalį ir ją išdėstyti taip: „24. ***Triukšmo ribinis dydis – triukšmo rodiklio vertė, kurią viršijus triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ar mažinti***“ (t. y. „Tikslinant triukšmo ribinio dydžio sąvoką siūloma neapsiriboti tik ilgalaikiais metiniais L_{dienes} , L_{vakaro} , $L_{nakties}$ triukšmo rodikliais“ – TVĮ projekto aiškinamasis raštas).

Be to, TVĮ projekte siūloma papildyti 27 straipsnį (Triukšmo stebėseną (monitoringą) 3 dalimi: „3. ***Valstybinės reikšmės nepagrindinių kelių, kurie yra ne aglomeracijose, triukšmo mažinimo priemonių reikalavimus nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija***“ ir kt. („Atsižvelgiant į išskylančius valstybinės reikšmės kelių statybos ar rekonstrukcijos projektų rengimo ir derinimo su kompetentingomis institucijomis klausimus, susijusius su triukšmo ribinių dydžių reikalavimų įgyvendinimu, Įstatymo projekte siūloma Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 27 straipsnį (triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonės) papildyti nauja dalimi ir nustatyti, kad valstybinės reikšmės nepagrindinių kelių, kurie yra ne aglomeracijose, triukšmo mažinimo priemonių reikalavimus nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Siūlomame įstatymo įgyvendinamajame teisės akte būtų nustatytos lankstesnės sąlygos triukšmo mažinimo priemonėms įgyvendinti, siekiant užtikrinti triukšmo ribinių dydžių reikalavimų įgyvendinimą ir efektyvų Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų ir Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimą. Vadovaujantis siūlomame įstatymo įgyvendinamajame teisės akte numatomais nustatyti

reikalavimais, konkrečias triukšmo mažinimo priemones nustatys SM įsteigtos valstybės įmonės, pagal kompetenciją valdančios, naudojančios ir disponuojančios atitinkamais valstybinės reikšmės nepagrindinių kelių ruožais už aglomeracijų ribų. Valstybinės reikšmės nepagrindinių kelių, kurie yra ne aglomeracijose, triukšmo mažinimo priemonės bus nustatomos rengiant šių kelių ruožų statybos ar rekonstrukcijos projektus, nagrinėjant gyventojų skundus dėl šių kelių ruožuose skleidžiamo triukšmo. Siūlomame įstatymo įgyvendinamajame teisės akte būtų nustatyti reikalavimai (sąlygos) priemonėms, kurios įgyvendinamos triukšmo šaltiniuose (keliuose), garso sklidimo kelyje (pavyzdžiui, garso sklidimo užtvaros), triukšmą patiriančiuose statiniuose ar šių statinių teritorijose“ – TVĮ projekto aiškinamasis raštas).

9.4. „Pareiškėjos skundų nagrinėjimo metu Laboratorijos atliktų matavimų rezultatus iš dalies galima palyginti su Pasaulio sveikatos organizacijos 2009 metais paskelbtame leidinyje „Nakties triukšmo rekomendacijos Europai“ [...] skelbiama informacija apie pakankamus įrodymus dėl nakties metu skleidžiamo triukšmo sukeliamų poveikių žmonių sveikatai.

Pagal Laboratorijos 2015-03-13 akustinio triukšmo tyrimo protokolo Nr. F-T-57 duomenis, Kaimo gyvenamojo namo Nr. [...] aplinkoje nakties metu buvo išmatuotas 71 dBA maksimalus garso slėgio lygis, įvertinus Pasaulio sveikatos organizacijos 2009 m. rekomendacijose rekomenduojamą 21 dB pataisą (dėl garso susilpnėjimo sklindant iš lauko į kambarį pro pravertą langą), galima daryti prielaidą, kad gyvenamojo namo kambaryje būtų 50 dB A. Pagal Pasaulio sveikatos organizacijos 2009 metų rekomendacijas, yra pakankamai įrodymų, kad aplinkos triukšmas (maksimalus garso slėgio lygis miegamajame nakties metu) sukelia šiuos poveikius sveikatai: 35 dB A – elektroencefalograma registruojamas pabudimas; 32 dB A – judrumas, prasidėjęs judrumas; 35 dB A – įvairių miego etapų, miego struktūros pokyčiai ir miego fragmentacija; 42 dB A – pabudimas nakties metu arba per anksti ryte. Kiti matavimai buvo atlikti dienos ir vakaro metu, todėl jų negalima lyginti su Pasaulio sveikatos organizacijos 2009 metų rekomendacijomis. Atsižvelgiant į taikomus skirtingus triukšmo rodiklius, kitų Laboratorijos atliktų matavimų rezultatų negalima lyginti su Pasaulio sveikatos organizacijos ar kitų tarptautinių organizacijų skelbiama informacija apie atitinkamo triukšmo lygio triukšmo sukeliamus poveikius žmonių sveikatai.

Atsižvelgdamas į Laboratorijos atliktų triukšmo matavimo rezultatus ir į SAM 2011-10-26 įsakymo Nr. V-933 „Dėl įgaliojimu suteikimo“ nuostatas, Centras Raštu kreipėsi į SM ir į Savivaldybę. Taigi, SAM nuomone, Centras ėmėsi tinkamų priemonių.“

9.5. „Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies nuostatas, administracinis teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 6 straipsnio nuostatas, teisingumą administracinėse bylose vykdo tik teismai. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, administraciniai teismai sprendžia bylas dėl valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo ar vilkinimo atlikti tokius veiksmus.“

9.6. „SAM gavus Lietuvos Respublikos Seimo nario Valentino Stundžio biuro 2014-01-30 raštu Nr. SN-SAM-21 persiustą Pareiškėjos 2013-12-30 prašymą, adresuotą Direkcijai, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo ir į Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų ir skundų nagrinėjimo Sveikatos apsaugos ministerijoje taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-10-23 įsakymu Nr. V-864 [...], 9 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos viceministro 2014-02-07 pavedimu Nr. 17-129 Centrai buvo pavesta Reglamento nustatyta tvarka pagal kompetenciją atlikti operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę Pareiškėjos 2014-12-30 prašyme nurodytoms aplinkybėms iširti. Apie skundo persiuntimą nagrinėti kompetentingai įstaigai (Centrai) Pareiškėja buvo informuota SAM 2014-02-11 raštu Nr. (1.1.36-411)4-510.“

9.7. „SAM gavus Centro Molėtų skyriui adresuoto Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2015-02-13 rašto Nr. (13-2)-D8-1174, kuriuo persiustas Pareiškėjos 2015-02-04 prašymas, kopiją, SAM 2015-03-16 rašte Nr. (1.1.36-411)4-786 Pareiškėjai buvo pateikta

informacija apie 2002-06-25 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 7 tomas, p. 101) nuostatų taikymą nagrinėjamo Kelio ruožo atveju, apie TVĮ nustatytą pareigą triukšmo šaltinių valdytojams laikytis triukšmo ribinių dydžių reikalavimų.

Pareiškėja buvo informuota, kad, vykdydamas VSPĮ 15 straipsnio 2 punkte nustatytus įpareigojimus, jos 2015-02-04 prašymą pakartotinai nagrinėja Centras (šio centro Molėtų skyrius), Reglamento nustatyta tvarka Centro Molėtų skyrius su Pareiškėja ir Laboratorija suderino triukšmo matavimų laiką ir sudarė matavimų programą. Pareiškėja buvo informuota, kad, pasitvirtinus jos 2015-02-04 prašyme nurodytoms aplinkybėms dėl galimai viršijamų Higienos normos triukšmo ribinių dydžių, Centras galės nuspręsti dėl tikslingumo imtis veiksmų triukšmo ribinių dydžių reikalavimams užtikrinti.“

10. Iš Savivaldybės Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

10.1. „2015-05-15 raštu Nr. SN-S-22 „Dėl kelio triukšmo mažinimo ir transporto priemonių eismo apribojimo“ į Savivaldybės merą kreipėsi [...] Seimo narys Linas Balsys. Rašte keliamos problemos buvo apsvaistytos Eismo saugumo komisijos [...] posėdyje 2015-05-22 [...]“

10.2. „2015-10-06 Pareiškėja kreipėsi į Eismo saugumo komisiją su prašymu pastatyti greitį ribojančius ženklus Kelio ruože, einančiame per Kaimą [...]“

10.3. Eismo saugumo komisijos 2015-05-22 posėdžio protokole Nr. B46-2 pažymėta:

„2. SVARSTYTA. Kelio triukšmo mažinimas ir transporto priemonių eismo apribojimas Kelyje ([...] km) ruože.

KALBĖJO. A, komisijos pirmininkas, informavo, kad [...] Kaimo gyventojų bendruomenės vardu Pareiškėja kreipėsi į LR Seimo narį L. Balsį dėl transporto priemonių keliamo triukšmo valstybinės reikšmės krašto Kelyje ([...] km) ruože. Rašte rašoma, kad šis kelio ruožas yra gretimai gyvenamųjų, rekreacinių zonų su sodybomis, kurios užsiima kaimo turizmo verslu, o čia gyvenantys ar atvykę žmonės negali pailsėti, nes yra veikiami nuolat viršijamo triukšmo, kurį patvirtino ir Centro Molėtų skyriaus specialistų atlikti triukšmo dydžio matavimai. Siekiant sumažinti transporto priemonių keliamą triukšmą ir dalinai suvaldyti probleminę situaciją, bendruomenė siūlo Kaimo teritorijos pradžioje ir pabaigoje Kelio ruože pastatyti kelio ženklus „Gyvenvietės pradžia“ ir „Gyvenvietės pabaiga“. Tokiu būdu transporto priemonės privalėtų sumažinti greitį iki 50 km / h. Kaimo teritorijoje esančioje minėto Kelio dalyje įrengtos dvi tarp miestinių autobusų sustojimo stotelės. Gyventojai prašo įrengti prie autobusų stotelių pėsčiųjų perėjas, kurios sudarytų saugesnes eismo dalyvių (pėsčiųjų ir vairuotojų) sąlygas. C pakomentavo, kad Kaimas nėra gyvenvietė, todėl, pagal pėsčiųjų perėjų įrengimo taisykles, pėsčiųjų perėjos įrengiamos tik gyvenviečių kelių (gatvių) ruožuose, kuriuose leistinas greitis 50 km / h, kur abiejuose kelio pusėse yra šaligatvis arba pėsčiųjų takas. Šis Kelias pagal atsakomybę priklauso Direkcijai. Komisija siūlo persiųsti raštą B ir gavus atsakymą informuoti LR Seimo narį Liną Balsį. [...].

NUTARTA. Persiųsti raštą VĮ „B“.

10.4. Eismo saugumo komisijos 2015-11-09 protokole Nr. B-46-5 nurodyta:

„3. SVARSTYTA. Pareiškėjos prašymas apriboti greitį ir pastatyti greitį ribojančius ženklus Kelio ruože, einančiame per Kaimą.

KALBĖJO. A, komisijos pirmininkas, informavo, kad yra gautas Pareiškėjos prašymas apriboti greitį ir pastatyti greitį ribojančius ženklus Kelio ruože, einančiame per Kaimą. Eismo saugumo komisija nepritarė prašymui, kadangi tie patys prašymai buvo pateikti jau kelis kartus ir į juos Pareiškėjai buvo atsakyta. [...].

NUTARTA. Šiuo klausimu vadovautis anksčiau priimtais Direkcijos ir VĮ „B“ sprendimais.“

10.5. „Savivaldybė, vadovaudamasi Direkcijos, VĮ „B“ ir Eismo saugumo komisijos rekomendacijomis bei nutarimais, triukšmo mažinimo priemonių skunde nurodyto kelio atkarpoje netaikė.“

10.6. „Savivaldybės nuomone, skunde minimos problemos perdėtai sureikšmintos. Atstumas iki Pareiškėjos gyvenamojo Namų yra apie 330 m, eismo intensyvumas šiame kelyje mažas, o vietovė tarp Kelio ir Namų apaugusi medžiais ir krūmais. Vietiniai gyventojai, gyvenantis prie pat Kelio, dėl triukšmą mažinančių priemonių ar transporto greičio apribojimo šio Kelio apylinkėse niekada nesiskundė. Savivaldybės nuomone, vienintelė šiai dienai įmanoma triukšmo sumažinimo priemonė, neatsižvelgiant į kelininkų, policijos atstovų nuomonę, galėtų būti greičio apribojimas Kelio ruože, einančiame per Kaimą. Tačiau toks sprendimas, apriboti greitį valstybinės reikšmės Kelyje, kuris eina šalia Kaimo, kuriame šiose apylinkėse nėra įvykę jokių eismo įvykių su pėsčiaisiais, būtų nelogiškas ir kitiems eismo dalyviams nesuprantamas.

Prieš priimant galutinius sprendimus dėl triukšmą mažinančių priemonių manome, kad būtų tikslinga atlikti pakartotinius triukšmo lygių matavimus. Matavimus turėtų atlikti licencijuota įmonė su sertifikuotais prietaisais.“

11. Iš Europos teisės departamento Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

11.1. „Europos teisės departamentas [...] pažymi, kad nagrinėjant transporto keliamo triukšmo valdymo klausimus pateikto skundo kontekste pirmiausia paminėtina 2002-06-25 Europos Parlamento ir Komisijos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo. Vadovaujantis Lietuvos narystės ES informacinėje sistemoje (LINESIS) pateikta informacija, šios direktyvos nuostatas Lietuvos Respublikoje perkelia ir įgyvendina tokie teisės aktai: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-520 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33-1:2003 „Akustinis triukšmas, leidžiami lygiai gyvenamojoje ir darbo aplinkoje, matavimo metodikos bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“; TVĮ; Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-07-21 įsakymas Nr. V-596 „Dėl triukšmo poveikio visuomenės sveikatai tvarkos aprašo patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimas Nr. 581 „Dėl Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-07-02 įsakymas Nr. V-555 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimas Nr. 716 „Dėl valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių plano patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimas Nr. 564 „Dėl Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-03-27 nutarimas Nr. 299 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-07 nutarimo Nr. 388 „Dėl ataskaitų, susijusių su Europos Sąjungos aplinkos sektoriaus teisės aktų įgyvendinimu, teikimo Europos Komisijai tvarkos patvirtinimo ir informacijos, kurios reikia ataskaitoms Europos aplinkos agentūrai parengti, teikimo“ pakeitimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-12-05 nutarimas Nr. 1305 „Dėl pirminės ir suvestinės triukšmo valdymo informacijos teikimo Triukšmo prevencijos tarybai, valstybės institucijoms, apskričių viršininkams ir visuomenei taisyklių patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimas Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005-10-25 įsakymas Nr. V-787/D1-507/3-467 „Dėl Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklių patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-07-19 įsakymas Nr. V-616 „Dėl informacijos, reikalingos ataskaitoms Europos Bendrijų Komisijai apie 2002-06-25 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo įgyvendinimą parengti, pateikimo formų patvirtinimo“; [...].“

11.2. „2011 m. Komisija pristatė Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl Aplinkos triukšmo direktyvos įgyvendinimo pagal Direktyvos 2002/49/EB 11 straipsnį, kuriame teigė, kad šios direktyvos bendra teisinio perkėlimo kokybė buvo patenkinama: Komisija nustatė, kad iki

ataskaitos pateikimo dienos tik dvi valstybės narės netinkamai perkėlė 4, 5, 6, 7 ir 8 straipsnius – Latvija ir Lenkija. Triukšmo vertinimo aspektu Komisija pažymėjo, kad:

i) Buvo reikalaujama, kad valstybės narės iki 2005 m. pateiktų Komisijai informaciją apie jų teritorijose esančius pagrindinius kelius, geležinkelius, oro uostus ir didžiausias aglomeracijas pagal viršutinę triukšmo ribinę vertę² [„Viršutinės ribinės vertės: pagrindiniai keliai > 6 m transporto priemonių skaičius per metus; [...]; didžiausios aglomeracijos >250 000 gyventojų“]. Pirmą kartą atnaujinta informacija turėjo būti pateikta iki 2008-06-30; ji turėjo būti susijusi su žemutine ribine verte [„Žemutinės ribinės vertės: pagrindiniai keliai > 3 m transporto priemonių skaičius per metus; [...]; ir didžiausios aglomeracijos > 100 000 gyventojų“]. Buvo reikalaujama, kad 2010 m. ir vėliau kas penkerius metus valstybės narės atnaujintų sąrašus pagal abi ribines vertes. Lietuvos Respublika šiuos reikalavimus yra įvykdžiusi – Komisija nurodo, kad tik Italija iki šiol nepateikė ataskaitos.

ii) Buvo reikalaujama, kad valstybės narės ne vėliau kaip iki 2007-06-30 pateiktų strateginius triukšmo žemėlapius. Šie reikalavimai vėl taikomi 2012-06-30 ataskaitos pateikimo terminui ir visiems vėlesniems ataskaitų pateikimo kas penkeri metai terminams. Tokie triukšmo žemėlapiai turėtų būti parengti dėl visų pagrindinių kelių, geležinkelių, oro uostų ir didžiausių aglomeracijų, nustatytų ankstesniais kalendoriniais metais, Lietuvos Respubliką Komisija nurodo tarp tų valstybių narių, kurios pateikė visus privalomus duomenis pagal visus triukšmo šaltinius.

iii) Remdamosi 8 straipsniu, valstybės narės turi užtikrinti, kad kompetentingos valdžios institucijos sudarė akustinės taršos ir susijusio poveikio valdymo veiksmų planus, įskaitant triukšmo mažinimą, jei tai reikalinga. Kompetentingos valdžios institucijos galėjo pasirinkti, kokias priemones įtraukti į planą, su sąlyga, kad priemonės atitinka mažiausius privalomus V priede nurodytus reikalavimus. Lietuvos Respubliką Komisija įvardija kaip vieną iš penkių valstybių, kurios pateikė direktyvoje reikalaujamus duomenis laiku. [...].“

11.3. **„Taigi, minėta direktyva laikytina tinkamai perkelta ir įgyvendinta Lietuvos Respublikos teisėje: Europos Komisija nebuvo ir nėra pradėjusi jokios pažeidimo procedūros prieš Lietuvos Respubliką dėl šio teisės akto netinkamo perkėlimo.“** „Be to, svarbu pastebėti, kad Direktyvoje 2002/49/EB įtvirtinti reikalavimai valstybėms narėms iš esmės liečia valstybių narių veiksmus pagrindinių kelių [...] ir tam tikrų aglomeracijų atžvilgiu. Taigi, atrodo, kad nagrinėjamame skunde nurodytos aplinkybės į Direktyvos 2002/49/EB reguliavimo sritį nepatenka.“

11.4. „Kita vertus, šiais metais, t. y. 2015-05-19, Komisija yra priėmusi direktyvą (ES) 2015/996, kuria pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/49/EB nustatomi bendrieji triukšmo įvertinimo metodai. Direktyvos 2002/49/EB II priedas pakeičiamas pastarosios direktyvos priedo tekstu. Tiesa, įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi, turi įsigalioti ne vėliau kaip nuo 2018-12-31, taigi, šios direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo terminas dar nėra suėjęs. LINESIS duomenimis, siekiant perkelti ir įgyvendinti Direktyvos 2015/996 nuostatas reikalinga priimti naują teisės aktą – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą „Dėl Strateginio triukšmo kartografavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Kitas šios direktyvos nuostatas perkelia ir įgyvendina galiojančių redakcijų TVĮ, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimas Nr. 581 „Dėl Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-06-13 įsakymas Nr. V-604 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“.“

11.5. „Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į 2015-12-08 pateikto prašymo [...] klausimą reikėtų atsakyti neigiamai: nėra duomenų, leidžiančių teigti, kad Lietuvos valstybė netinkamai suderino bei perkėlė į nacionalinę teisės sistemą apsaugai nuo triukšmo užtikrinti priimtus teisės aktus“ („[...] šiuo atveju TVĮ ir kitų įstatymų bei teisės aktų, susijusių su triukšmo valdymo reglamentavimu, tobulinimas nebūtų susijęs su išipareigojimų pagal ES teisės aktus tinkamo vykdymo užtikrinimu“).

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

12. Lietuvos Respublikos Konstitucija ir kiti įstatymai

12.1. *Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje* nustatyta: „Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.“

12.2. *Kelių įstatyme* nustatyta:

12.2.1. *3 straipsnis* – „[...] 2. Valstybinės reikšmės keliai skirstomi į: 1) magistralinius kelius. Tai pagrindiniai Lietuvos keliai ir jų tęsiniai [...]. Jiems priskiriami visi valstybinės reikšmės keliai, įtraukti į Europos tarptautinį kelių tinklą; 2) krašto kelius. Tai keliai ir jų tęsiniai – gatvių važiuojamoji dalis, kuriomis vyksta intensyvus transporto priemonių eismas tarp Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų centrų, taip pat tranzitinio ir turistinio transporto priemonių eismas; [...]“;

12.2.2. *4 straipsnis* – „[...] 2. Valstybinės reikšmės keliai išimtinę nuosavybės teise priklauso valstybei. Juos turto patikėjimo teise įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valdo, naudoja ir jais disponuoja Susisiekimo ministerijos įsteigtos valstybės įmonės ar jos įgaliota Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos. [...]“;

12.2.3. *5 straipsnis* – „[...] 2. Susisiekimo ministerija formuoja kelių priežiūros ir plėtros valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, tvirtina valstybinės reikšmės kelių plėtros, modernizavimo ir veiklos užtikrinimo programas, Lietuvos kelių projektavimo normatyvinius dokumentus. 3. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos [...], kuri: [...]; 2) atlieka valstybinės reikšmės kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų užsakovo funkcijas; 3) atlieka valstybinės reikšmės kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų organizavimo funkcijas; [...]“;

12.2.4. *6 straipsnis* – „[...] 3. Valstybinės reikšmės kelių sąrašą Susisiekimo ministerijos teikimu tvirtina Vyriausybė“;

12.2.5. *9 straipsnis* – „Kelių kategorijos nustatomos atsižvelgiant į transporto priemonių eismo pralaidumą ir kelių padėčių gyvenamųjų vietovių atžvilgiu bei vadovaujantis Aplinkos ministerijos ir Susisiekimo ministerijos patvirtintais Lietuvos kelių projektavimo normatyviniais dokumentais. Valstybinės reikšmės kelių kategorijas nustato Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos. [...]“.

12.3. *Triukšmo valdymo įstatyme* (TVĮ) nustatyta:

12.3.1. *2 straipsnis* – „[...] 12. *Pagrindinis kelias* – magistralinis, krašto ar rajoninis valstybinės reikšmės kelias, kuriuo per metus važiuoja daugiau kaip 3 milijonai transporto priemonių. [...] 21. *Triukšmo prevencija* – priemonių, mažinančių triukšmo šaltinių įvairovę ir (ar) skaičių, užkertančių kelią viršyti triukšmo ribinius dydžius ir (ar) mažinančių triukšmo šaltinių garso slėgio, galios, stiprumo, energijos lygius, įgyvendinimas. 22. *Triukšmo prevencijos zona* – „gyvenamosios (-ųjų) vietovės (-ių) teritorija, kurioje triukšmas viršija ribinius dydžius ir kurioje būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones. [...] 24. *Triukšmo ribinis dydis* – *Ldienos, Lvakaro arba Lnakties rodiklio vidutinis dydis, kurį viršijus triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ir (ar) mažinti*“;

12.3.2. *3 straipsnis* – „1. Pagrindiniai triukšmo valdymo principai: 1) žmogaus apsauga nuo triukšmo – joks asmuo neturi būti veikiamas tokio lygio triukšmo, dėl kurio kyla pavojus jo gyvybei ir sveikatai; 2) žmogaus gyvenimo kokybės užtikrinimas; [...]. 2. Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės: 1) transporto srautų planavimas; [...]; 7) triukšmo kontrolė; 8) planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė, triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimas; [...]“;

12.3.3. *4 straipsnis* – „Valstybinį triukšmo valdymą pagal savo kompetenciją įgyvendina: 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė; 2) Lietuvos Respublikos ministerijos ([...] Sveikatos

apsaugos, Aplinkos, Susisiekimo, [...]); [...] 4) savivaldybių institucijos; 5) Triukšmo prevencijos taryba“;

12.3.4. 7 *straipsnis* – „Sveikatos apsaugos ministerija: [...]; 2) rengia ir, suderinusi su Triukšmo prevencijos taryba, tvirtina triukšmo normas, normatyvus bei triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo norminius dokumentus; 3) nustato pavaldžių viešojo administravimo institucijų kompetenciją triukšmo valdymo srityje ir prižiūri, kaip ji įgyvendinama; [...]“;

12.3.5. 9 *straipsnis* – „**Susisiekimo ministerija**: 1) atlieka pagrindinių kelių [...] transporto keliamo triukšmo valdymą; 2) sudaro ir tvarko pagrindinių kelių [...] triukšmo žemėlapius; 3) nustato pavaldžių viešojo administravimo institucijų kompetenciją triukšmo valdymo srityje ir prižiūri, kaip ji įgyvendinama; [...]; 7) teikia informaciją triukšmo valdymo klausimais; [...]“;

12.3.6. 13 *straipsnis* – „1. Savivaldybių tarybos: [...]; 5) tvirtina triukšmo prevencijos zonas; 6) nustato savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones; [...]. 2. Savivaldybių vykdomosios institucijos, kiti pavaldūs viešojo administravimo subjektai: [...]; 6) įgyvendina savivaldybės tarybos patvirtintuose savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose numatytas triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones; [...]“;

12.3.7. 14 *straipsnis* – „[...] 3. Triukšmo šaltinių valdytojai privalo laikytis nustatytų triukšmo ribinių dydžių ir užtikrinti, kad naudojamų įrenginių triukšmo lygis neviršytų vietovei, kurioje naudojami triukšmo šaltiniai, nustatytų triukšmo ribinių dydžių. 4. Triukšmo šaltinių valdytojai, veikiantys ar vykdantys ūkinę veiklą savivaldybės tarybos patvirtintose triukšmo prevencijos zonose: 1) per 30 dienų nuo šių zonų patvirtinimo privalo pateikti savivaldybės vykdomajai institucijai derinti triukšmo prevencijos veiksmų planus; 2) privalo kasmet pateikti savivaldybės vykdomajai institucijai triukšmo prevencijos veiksmų planų įgyvendinimo ataskaitas. 5. Bet koks asmuo, veikiantis ar vykdantis ūkinę veiklą savivaldybės tarybos patvirtintose triukšmo prevencijos zonose, turi teisę pateikti savivaldybės vykdomajai institucijai motyvuotus pareiškimus dėl triukšmo šaltinių valdytojų veiklos ir dėl šioje veikloje atsirandančio triukšmo prevencijos ir mažinimo.[...]“;

12.3.8. 22 *straipsnis* – „1. **Triukšmo kontrolė privaloma aglomeracijose ir zonose, kur triukšmas viršija arba gali viršyti ribinius dydžius**. 2. Triukšmo matavimai atliekami standartizacijos norminių dokumentų nustatyta tvarka. 3. Triukšmo kontrolę atlieka šio įstatymo ir kitų teisės aktų įgalios valstybės ir savivaldybių institucijos. [...]. 8. Jei triukšmo prevencijos priemonėms įgyvendinti reikia didelių kapitalinių sąnaudų ir ilgesnio laiko, palyginti su šio straipsnio 4 dalyje nurodytais terminais, triukšmo valdytojai triukšmo mažinimo planus suderina su triukšmo kontrolės institucijomis. [...]“;

12.3.9. 27 *straipsnis* – „1. Triukšmo šaltinių keliamo triukšmo ribiniai dydžiai skirtingos aplinkos ir jautrumo žmonių grupėms gali skirtis. 2. Siekdamos apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, savivaldybių institucijos kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija turi teisę laikinai: 1) apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą; 2) taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones; 3) suderinusios su Susisiekimo ministerija, nustatytoje teritorijoje apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą“;

12.3.10. 30 *straipsnis* – „Asmenys turi teisę Vyriausybės arba jos įgalios institucijos nustatyta tvarka: 1) iš valstybės ir savivaldybių institucijų gauti teisingą informaciją apie triukšmo lygius, triukšmo prevencijos ir triukšmo mažinimo priemonių įgyvendinimą, leidžiamus triukšmo normatyvus ir planuojamų naudoti triukšmo šaltinių pavojingumą sveikatai; 2) dalyvauti vertinant planuojamos ūkinės veiklos, kurioje numatoma naudoti triukšmo šaltinius, poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai; 3) reikalauti, kad būtų nutrauktas triukšmo šaltinių poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai.“

12.4. *Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme* (VSPĮ) nustatyta:

12.4.1. 2 *straipsnis* – „[...] 14. **Valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė** – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties

visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti. [...]“;

12.4.2. *15 straipsnis* – „Visuomenės sveikatos centrai apskrityse: [...]; 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...]; 7) vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę triukšmo prevencijos zonose; [...]“;

12.4.3. *15¹ straipsnis* – „1. Apibendrintus visuomenės sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų taikymo visuomenės sveikatos priežiūros veiklos klausimais išaiškinimus teikia ir skelbia Sveikatos apsaugos ministerija jos nustatyta tvarka. 2. Konsultacijos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos klausimais Viešojo administravimo įstatymo 36³ straipsnio pagrindu teikiamos Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka“;

12.4.4. *18 straipsnis* – „1. Sveikatos aplinka saugoma šiomis priemonėmis: 1) gerinama aplinka, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, mažinamas žmogaus veiklos neigiamas poveikis sveikatai, pašalinama aplinkai žmogaus veikla padaryta žala; [...]; 3) užtikrinama aplinkos rizikos veiksnių žmonių sveikatai vertinimo sistemos veikla; [...]. 2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, priimdamos sprendimus, tvirtindamos programas, turi įgyvendinti šio straipsnio 1 dalyje numatytas priemones“;

12.4.5. *21 straipsnis* – „1. Saugi asmenų gyvenamoji aplinka užtikrinama šiomis priemonėmis: 1) [...] garso, vibracijos, kitų kenksmingų fizikinių veiksnių ribojimas; [...]. 2. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba koordinuoja šio straipsnio 1 dalyje numatytų priemonių vykdymą.“

12.5. *Saugaus eismo automobilių keliais įstatyme* nustatyta:

12.5.1. *10 straipsnis* – 8. Užtikrindamas eismo saugumą, savivaldybės administracijos direktorius: [...]; 2) iš savivaldybės administravimo subjektų ir valstybinio administravimo subjektų savivaldybėje, nevyriausybinų organizacijų atstovų sudaro savivaldybės eismo saugumo komisiją, tvirtina jos nuostatus. Savivaldybės pagrįstu prašymu valstybinio administravimo subjektai turi deleguoti atstovus į savivaldybės saugaus eismo komisiją; 3) sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose; [...]; 6) atlieka kitas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu savivaldybės teritorijoje“;

12.5.2. *11 straipsnis* – „1. Saugių eismo sąlygų valstybinės reikšmės keliuose užtikrinimą įgyvendinant eismo saugumo priemones organizuoja ir koordinuoja Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos ir jai pavaldžios valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčios valstybės įmonės. Savivaldybės ar kiti juridiniai ir (ar) fiziniai asmenys – kelių savininkai ar valdytojai, atlikdami priskirtąsias funkcijas, užtikrina vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse saugias eismo sąlygas, įgyvendindami juose eismo saugumo priemones. 2. Eismo saugumo priemonės įgyvendinamos projektuojant, tiesiant, rekonstruojant, taisant (remontuojant) ir prižiūrint kelius, vadovaujantis Lietuvos kelių projektavimo normatyviniais dokumentais, Lietuvos Respublikos standartais ir kitais normatyviniais teisės aktais. 3. Prižiūrint kelius (gatves) vieną kartą per metus privalo būti nustatomi kelių saugumo ir didelio avaringumo ruožai, ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus atliekamas kelių saugumo patikrinimas. Prieš atliekant kelių (gatvių) tiesimo ir rekonstrukcijos darbus turi būti atliekamas kelio projekto poveikio kelio saugumui vertinimas ir kelio saugumo auditas. [...] 7. Kelio savininkas (valdytojas) privalo: [...]; 4) tobulinti eismo organizavimą, atsižvelgiant į eismo įvykių kelyje priežastis ir aplinkybes; [...]“

12.6. *Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnyje* nustatyta: „1. Kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus. [...]. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. [...]. 5. Draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos

padaliniui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami. [...].“

13. Kiti teisės aktai

13.1. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-11-10 nutarimu Nr. 1209 patvirtintuose Triukšmo prevencijos tarybos nuostatuose* reglamentuota:

13.1.1. „4. Tarybos uždavinys yra nagrinėti triukšmo prevencijos plėtros klausimus ir teikti pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms, įgyvendinančioms valstybės ir savivaldybių politiką triukšmo prevencijos srityje ir Valstybinę triukšmo prevencijos veiksmų programą“;

13.1.2. „5. Taryba vykdo šias funkcijas: [...]; 5.5. teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms, įgyvendinančioms valstybės ir savivaldybių politiką triukšmo prevencijos srityje pasiūlymus dėl triukšmo valdymo problemų sprendimo; 5.6. analizuoja ir derina triukšmo normas, normatyvus ir triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo norminius dokumentus; [...].“

13.2. *Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-10-28 įsakymu Nr. V-946 [toliau citatose ir tekste vadinama – Reglamentas],* nustatyta:

13.2.1. „35. **Nustačius visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, patikrinimo akte nurodomas (-i) terminas (-ai), per kurį jie turi būti pašalinti**“;

13.2.2. „37. Patikrinimo akte nurodoma, kad pasibaigus pažeidimo pašalinimo terminui asmuo, kuriam buvo nurodyta pašalinti pažeidimus, per 3 darbo dienas privalo raštu pranešti kontrolės institucijai, kokių priemonių imtasi patikrinimo metu nustatytiems visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams pašalinti, ir pateikti tai įrodančius dokumentus (jiems esant).“

13.3. *Pagal asmenų prašymus, pareiškimus, skundus visuomenės sveikatos centrų apskrityse vykdomos visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitoms viešojo administravimo institucijoms, laikymosi kontrolės (valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės) kontroliuojamų sričių sąrašė, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. V-1179 (Sąrašas),* pažymėta:

13.3.1. „1. Ūkinės komercinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai: 1.1. stacionarių triukšmo šaltinių keliamas akustinis triukšmas pagal Lietuvos higienos normą HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ [...]; 1.7. infragarsas ir žemo dažnio garsas pagal Lietuvos higienos normą HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose“, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. V-190 [...].“

13.3.2. „2. Objektai, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla: 2.1. viešieji tualetai [...]; 2.5. įmonės, įstaigos ir organizacijos, kuriose įrengtos rūkymo patalpos (vietos) [...].“

13.4. *Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-06-13 įsakymu Nr. V-604 (Higienos norma),* nustatyta:

13.4.1. „1. Ši higienos norma nustato stacionarių triukšmo šaltinių skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai“;

13.4.2. „2. Triukšmo ribiniai dydžiai taikomi gyvenamuosiuose pastatuose, visuomeninės paskirties pastatuose bei šių pastatų, išskyrus maitinimo ir kultūros paskirties pastatus, aplinkoje, apimančioje žemės sklypų, kuriuose pastatyti nurodytieji pastatai, ribas ne didesniu nei 40 m atstumu nuo pastatų sienų“;

13.4.3. „6. Šioje higienos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai: [...] ūkinė komercinė veikla – ūkinė komercinė veikla, įtraukta į Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių [5.6], ir pramoninė veikla; [...]. Kitos sąvokos ir jų apibrėžimai turi tą pačią reikšmę kaip ir Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatyme“;

13.4.4. „8. Nepastovus triukšmas gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį ir maksimalų garso slėgio lygį, o pastovus – pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį. Prognozuojamas planuojamos ūkinės veiklos triukšmas vertinamas pagal ekvivalentinį garso slėgio lygį arba pagal L_{dvn} , L_{dienes} , L_{vakaro} ir $L_{nakties}$ triukšmo rodiklius“;

13.4.5. „1 lentelė. Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje [...]“;

13.4.6. „2 lentelė. Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai, naudojami triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams įvertinti [...]“.

13.5. *Kelių transporto priemonių sukeliama triukšmo ribiniai dydžiai ir jų taikymo tvarkos apraše, patvirtintame Direkcijos direktoriaus 2013-11-15 įsakymu Nr. V-499 [toliau vadinama – Tvarkos aprašas], nustatyta:*

13.5.1. „2. Tvarkos aprašas skirtas valstybinės reikšmės automobilių kelių planuotojams, projektuotojams, poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai vertinimo dalyviams“;

13.5.2. „6. Triukšmas vertinamas: 6.1. kai atliekamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas pagal Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą [...]; 6.2. kai vertinamas PŪV poveikis aplinkai ir visuomenės sveikatai pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo [...] ir Visuomenės sveikatos priežiūros [...] įstatymus, 6.3. kai statinys projektuojamas pagal statybos techninį reglamentą STR 1.05.06:2010 [...]“;

13.5.3. „16. Vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymu [...], nustačius, kad viršijami tvarkos aprašo 1 lentelės 3 punkte pateikti L_{dienes} , L_{vakaro} ar $L_{nakties}$ ribiniai dydžiai, planuojamos priemonės triukšmo šalinimui ir (ar) mažinimui“;

13.5.4. „17. [...] valstybinės reikšmės kelių tinkle taikomos triukšmo valdymo priemonės yra: 17.1. prevencinės (aplinkkelių tiesimas; naujų kelių tiesimas iškasoje); eismo valdymas (sunkiasvorio transporto ribojimas, nukreipimas; greičio ribojimas); 17.2. triukšmą mažinančios (tylesnės dangos, užtvarų įrengimas; esamų langų keitimas)“;

13.5.5. „19. TMP [triukšmą mažinančių priemonių] taikymo sąlygos esamiems (nerekonstruojamiems) keliams: 19.1. pirmenybė skiriama pagrindiniams keliams. Pagrindinių kelių triukšmas įvertinamas strateginiuose triukšmo žemėlapiuose ir valdomas pagal patvirtintus triukšmo prevencijos planus; 19.2. *kai valstybinės reikšmės kelias kerta miestą, miestelį ar kaimą, taikomos triukšmą mažinančios priemonės – leistino važiavimo greičio ribojimas ir / ar tylesnė kelio danga (LAKD ir savivaldybių atsakomybė). Už kitų TMP (triukšmo užtvarų, esamų langų keitimą ir kitas) įrengimą miestuose, miesteliuose ir kaimuose pagal Kelių priežiūros tvarkos aprašo reikalavimus [...] atsakingos savivaldybės.* [...]“

13.6. *Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-10-26 įsakymu Nr. V-933 „Dėl įgaliojimų suteikimo“* reglamentuota: „1. Į g a l i o j u Valstybinei visuomenės sveikatos priežiūros tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos pavaldžias teritorines visuomenės sveikatos priežiūros įstaigas administruojamose teritorijose vykdyti Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 27 straipsnio 2 dalyje nustatytas funkcijas. [...]“

14. Teismų praktika

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) formuoja vienodą administracinių teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus (į Vyriausiojo administracinio teismo biuletenyje paskelbtuose sprendimuose, nutarimuose ir nutartyse esančius įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimus atsižvelgia teismai, valstybės ir kitos institucijos, taip pat kiti asmenys, taikydami tuos pačius įstatymus ir kitus teisės aktus):

LVAT 2007-11-05 nutartis administracinėje byloje Nr.A⁵-990/2007 – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Priešingu atveju viešojo administravimo paslaugų vartotojui gali kilti neaiškumų, kaip ir koku būdu jis (paslaugų vartotojas) turi elgtis, siekdamas gauti kokybišką viešąją paslaugą.“

15. Atsižvelgiant į pirmiau aprašytas aplinkybes, išskirtinos šios skundo dalys:

15.1. dėl Direkcijos pareigūnų veiksmų (neveikimo);

15.2. dėl Centro pareigūnų veiksmų (neveikimo).

Tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių skundo dalių atskirai.

Skundo tyrimo išvados

Dėl Direkcijos pareigūnų veiksmų (neveikimo)

16. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–11 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 12–13 paragrafuose, konstatuotina:

16.1. valstybinės reikšmės Kelią (nepagrindinį, pažymos 4.2.1 papunktis) turto patikėjimo teise įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valdo Direkcija (pažymos 12.2.2 papunktis);

16.2. vadovaujantis TVĮ:

16.2.1. triukšmo šaltinių valdytojai privalo laikytis nustatytų triukšmo ribinių dydžių ir užtikrinti, kad naudojamų įrenginių triukšmo lygis neviršytų vietovei, kurioje naudojami triukšmo šaltiniai, nustatytų triukšmo ribinių dydžių (pažymos 12.3.7 papunktis);

16.2.2. „triukšmo ribinis dydis – tai L_{dienos} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ rodiklio vidutinis dydis, kurį viršijus triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ir (ar) mažinti“ (pažymos 12.3.1 papunktis);

16.2.3. SM atlieka pagrindinių kelių transporto keliamo triukšmo valdymą (priemonės: transporto srautų planavimas, triukšmo kontrolė, planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas ir kt.; pažymos 12.3.2 papunktis), nustato Direkcijos kompetenciją triukšmo valdymo srityje ir prižiūri, kaip ji įgyvendinama (pažymos 12.3.5 papunktis).

TVĮ nėra konkrečiai nustatyta, kuri iš valstybės institucijų atlieka ne pagrindinių valstybinės reikšmės kelių transporto keliamo triukšmo valdymą (savivaldybės nėra valstybinės reikšmės kelių (triukšmo šaltinių) valdytojos; pažymos 12.2.2 ir 12.3.7 papunkčiai);

16.2.4. savivaldybių tarybos tvirtina triukšmo prevencijos zonas (gyvenamųjų vietovių teritorijas), kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones (pažymos 12.3.1 ir 12.3.6 papunkčiai);

16.2.5. triukšmo šaltinių valdytojai, veikiantys ar vykdantys ūkinę veiklą savivaldybės tarybos patvirtintose triukšmo prevencijos zonose: 1) per 30 dienų nuo šių zonų patvirtinimo privalo pateikti savivaldybės vykdomajai institucijai derinti triukšmo prevencijos veiksmų planus (pažymos 12.3.7 papunktis);

16.2.6. triukšmo kontrolė privaloma aglomeracijose ir zonose, kur triukšmas viršija arba gali viršyti ribinius dydžius, jei triukšmo prevencijos priemonėms įgyvendinti reikia didelių kapitalinių sąnaudų ir ilgesnio laiko, palyginti su pirmiau nurodytu terminu, triukšmo valdytojai triukšmo mažinimo planus suderina su triukšmo kontrolės institucijomis (pažymos 12.3.8 papunktis);

16.2.7. viena iš pagrindinių triukšmo valdymo priemonių – tai transporto srautų planavimas (pažymos 12.3.2 papunktis) (Tvarkos apraše, skirtame valstybinės reikšmės automobilių kelių planuotojams, projektuotojams, nustatyta, kad, „kai valstybinės reikšmės kelias kerta kaimą, taikomos triukšmą mažinančios priemonės – leistino važiavimo greičio ribojimas ir / ar tylesnė kelio danga (Direkcijos ir savivaldybių atsakomybė), už triukšmo užtvarų, esamų langų keitimą ir pan. įrengimą kaimuose pagal Kelių priežiūros tvarkos aprašo reikalavimus atsakingos savivaldybės“, pažymos 13.5.5 papunktis).

Savivaldybė, siekdama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, kai viršijami triukšmo ribiniai dydžiai, kartu su Centru turi teisę laikinai apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą, o suderinus su SM nustatytoje teritorijoje gali apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą (pažymos 12.3.9 papunktis ir 13.6 punktas).

Leistino transporto greičio ribojimas, kaip atskira (ne planavimo metu numatoma) triukšmo valdymo priemonė, TVĮ nėra numatyta;

16.3. apibendrinus pirmiau nurodytus TVĮ reikalavimus, manytina, kad Direkcijai, kaip Kelio (triukšmo šaltinio) valdytoji:

16.3.1. pagal TVĮ būtų privaloma imtis priemonių Kelio naudojimo metu skleidžiamam triukšmui šalinti ir (arba) mažinti (pvz., riboti transporto priemonių eismą, greitį, įrengti tylesnę kelio dangą ir pan.):

1) jeigu Centras būtų nustatęs triukšmo ribinių dydžių, taip, kaip juos apibrėžia TVĮ (tai L_{dienes} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ rodiklio, nustatyto Higienos normos 2 lentelėje, vidutinis dydis; pažymos 12.3.1 ir 13.4.6 papunkčiai), viršijimą Kaimo gyvenamuosiuose namuose ir (arba) jų aplinkoje;

2) Savivaldybės tarybai patvirtinus triukšmo prevencijos zoną, į kurią patektų ir Kaimo teritorija (pažymos 12.3.1 ir 12.3.6 papunkčiai);

16.3.2. jeigu Saugaus eismo komisija (veikianti pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo reikalavimus; pažymos 12.5 punktas) būtų rekomendavusi įrengti transporto priemonių greitį ribojančius kelio ženklus, perėjas Kelyje ties kaimu (pažymos 7.5 punktas);

16.4. nagrinėjamu atveju:

16.4.1. atsižvelgus į tai, kad:

1) Centras nustatė ekvivalentinio ir (arba) maksimalaus garso slėgio lygių, nustatytų Higienos normos 1 lentelėje, viršijimą (pažymos 8.3.2 ir 13.4.5 papunkčiai);

2) Savivaldybės taryba nėra patvirtinusi triukšmo prevencijos zonos, į kurią patektų ir Kaimo teritorija (pažymos 8.2 punktas);

3) Saugaus eismo komisija nepateikė siūlymo Direkcijai įrengti transporto priemonių greitį ribojančius kelio ženklus, perėjas Kelyje ties kaimu (pažymos 10.3 ir 10.4 punktai) (pažymos 7.5 punkte pacituota SM nuomonė, kad, atsižvelgus į tai, jog „teisę naudotis valstybinės reikšmės keliais turi visi juridiniai ir fiziniai asmenys, [todėl] siekiant juose mažinti triukšmą, numatomas ne eismo, o greičio ribojimas“, nebuvo pagrįsta teisės aktų nuostatomis, kaip nurodyta pirmiau, leistino transporto greičio ribojimas, kaip atskira (ne planavimo metu numatoma) triukšmo valdymo priemonė, TVĮ nėra numatyta, pažymos 16.2.6 papunktis);

4) SM, kompetentingos prižiūrėti, kaip Direkcija įgyvendina funkcijas triukšmo valdymo srityje, nuomone: „Direkcija pagal kompetenciją pateikė Pareiškėjai pagrįstas išvadas dėl triukšmo mažinimo priemonių netaikymo“ (pažymos 7.3 punktas), Direkcija pagal kompetenciją pagrįstai nesiėmė triukšmo mažinimo priemonių ir pateikė atitinkamus bei pagrįstus paaiškinimus Pareiškėjai dėl triukšmo mažinimo priemonių netaikymo;

16.4.2. Direkcija nepagrįstai, nesilaikydama Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio (pažymos 12.6 punktas) reikalavimų (Direkcijos paaiškinimas, kodėl ji pasiūlė Pareiškėjai kreiptis į Centrą tiesiogiai, nemotyvuotas, nepagrįstas teisės aktų reikalavimais; pažymos 6.4 punktas), nepersiuntė Pareiškėjos kreipimusi nagrinėti pagal kompetenciją Centrai, kaip viešojo administravimo institucijai, kuri yra įgaliota vykdyti TVĮ 27 straipsnio 2 dalyje nustatytas funkcijas (laikinau apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą, taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones, suderinus su SM, nustatytoje teritorijoje apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą; pažymos 12.3.9 papunktis, 12.6 ir 13.6 punktai);

16.4.3. Direkcija pateikė siūlymus dėl TVĮ įstatymo tobulinimo, tačiau tie siūlymai galimai neišsprendžia valstybinės triukšmo kontrolės nepagrindiniuose keliuose klausimo, nepateiktas siūlymas paskirti valstybės instituciją, atsakingą už nepagrindinių valstybinių kelių transporto keliamo triukšmo valdymą (pažymos 6.3 punktas).

17. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalimi, ***ši skundo dalis pripažintina pagrįsta pagal pažymos 16.4.2 papunkčio išvadą.***

Dėl Centro pareigūnų veiksmų (neveikimo)

18. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–11 paragrafai) bei į teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, pacituotus pažymos 12–14 paragrafuose, konstatuotina:

18.1. vadovaujantis:

18.1.1. VSPĮ:

1) Centras pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo higienos normų, kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą (vadovaujantis Sąrašu, patvirtintu Įsakymu Nr. V-1179, keliai nėra priskiriami nei prie ūkinės komercinės veiklos veiksmų, galinčių turėti įtakos visuomenės sveikatai, nei prie objektų, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla; pažymos 9.1, 13.3 punktai ir 12.4.2 papunktis);

2) Centras vykdo stacionarių triukšmo šaltinių veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę (įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitiktis visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti; pažymos 12.4.2 papunktis) triukšmo prevencijos zonoje (šiuo atveju triukšmo prevencijos zonos nėra nustatytos; pažymos 16.4.1 papunkčio 2 pastraipa.);

18.1.2. TVĮ:

1) ir SAM suteiktais įgaliojimais, Centras kartu su Savivaldybe gali apriboti stacionarių triukšmo šaltinių veiklą, taikyti kitas triukšmo mažinimo priemones, suderinus su SM, nustatytoje teritorijoje apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą (pažymos 12.3.9 papunktis, 13.6 punktas);

2) triukšmo ribinis dydis – tai L_{dienos} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ rodiklio vidutinis dydis (nustatyti Higienos normos 2 lentelėje ir yra taikomi triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams įvertinti), kurį viršijus triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ir (arba) mažinti (pažymos 12.3.1 papunktis);

3) SAM įgaliota teikti apibendrintus visuomenės sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų taikymo visuomenės sveikatos priežiūros veiklos klausimais išaiškinimus bei konsultacijas (pažymos 12.3.3 papunktis);

18.1.3. Reglamentu, nustačius visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, patikrinimo akte nurodomas (-i) terminas (-ai), per kurį (-iuos) jie turi būti pašalinti (pažymos 13.2 punktas);

18.1.4. pagal Higienos normą, ūkinė komercinė veikla – tai ūkinė komercinė veikla, įtraukta į Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (pvz., „Gatvių, kelių, tiltų, tunelių eksploatavimas“) ir pramoninė veikla (kitos sąvokos ir jų apibrėžimai turi tą pačią reikšmę kaip ir TVĮ, pažymos 13.4.3 papunktis);

18.2. nagrinėjamu atveju Centras:

18.2.1. vykdė SAM pavedimą Reglamento nustatyta tvarka atlikti operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę Pareiškėjos 2013-12-30 prašyme nurodytoms aplinkybėms ištirti, tačiau neaiškiu teisiniu pagrindu Akte, nesilaikydamas Reglamento reikalavimų, nenurodė nustatytų teisės aktų pažeidimų pašalinimo termino (pažymos 8.3 punktas);

18.2.2. Pareiškėjai ir Seimo kontrolieriui nepateikė motyvuotų, paremtų konkrečiais teisės aktų reikalavimais, paaiškinimų, kodėl buvo pateiktas tik siūlymas (o ne reikalavimas) Direkcijai, kaip triukšmo šaltinio valdytojui, dėl triukšmo sumažinimo (pažymos 8.3 ir 8.6 punktai);

18.2.3. Rašte nurodė, kad informaciją apie atliktus matavimus persiunčia kitoms viešojo administravimo institucijoms (tarp jų, ir Direkcijai), vadovaudamasis Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsniu, nustatančiu, kad kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus, kad draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, kurio veiksmai yra skundžiami (pažymos 8.3.1 papunktis), taigi Pareiškėjai pagrįstai kilo abejonių dėl šio įstatymo taikymo nagrinėjamu atveju pagrįstumo (Centras, pateikdamas paaiškinimus Seimo kontrolieriui, Rašto išsiuntimo Direkcijai nepaaiškino

kito teisės akto reikalavimais, pvz., TVĮ 27 straipsnio 2 dalimi (pažymos 12.3.9 papunktis), kaip tai paaiškino SAM; pažymos 9.4 punktas);

18.2.4. atsižvelgus į tai, kad Centras nustatė ekvivalentinio ir (arba) maksimalaus garso slėgio lygių, nustatytų Higienos normos 1 lentelėje, viršijimą (pažymos 8.3.2 ir 13.4.5 papunkčiai), bet ne rodiklių L_{dienes} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ vidutinių dydžių viršijimą, Rašte vartojant sąvoką „viršija didžiausius leistinus triukšmo ribinius dydžius“ (žr. pažymos 8.3.3 papunktis; nors Higienos normoje nustatyta, kad kitos sąvokos ir jų apibrėžimai turi tą pačią reikšmę kaip ir TVĮ, kuris triukšmo ribinius dydžius apibrėžia tik kaip rodiklių, kurių Centras netikrino, vidutinių dydžių viršijimą; pažymos 12.3.1 ir 13.4.3 papunkčiai), Pareiškėja galėjo būti nepagrįstai klaidinama, kad Direkcija (triukšmo šaltinio valdytojas) privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ir (arba) mažinti.

19. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalimi Pareiškėjos skundo dalis dėl Centro pareigūnų veiklos (neveikimo) ***pripažintina pagrįsta pagal 18.2.2–18.2.4 papunkčių išvadas.***

20. Kartu Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, kad:

20.1. šio tyrimo metu gautos SAM ir Centro nuomonės dėl VSPĮ nustatytos Centro funkcijos – atsižvelgiant į asmenų prašymus, visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų, šiuo atveju – Higienos normos) laikymosi kontrolė vadovaujantis Įsakymu Nr. V-1179 patvirtintu Sąrašu (pažymos 18.1.1 papunkčio 1 pastraipa) – vykdymo apimčių nėra tapačios:

20.1.1. SAM, teikianti apibendrintus visuomenės sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų taikymo visuomenės sveikatos priežiūros veiklos klausimais išaiškinimus, konstatuoja, kad „pagal Įsakymą Nr. V-1179 keliai nepriskiriami nei prie ūkinės komercinės veiklos veiksmų, galinčių turėti įtakos visuomenės sveikatai, nei prie objektų, kuriuose vykdoma ūkinė komercinė veikla“;

20.1.2. Centras abejoja dėl Centro kompetencijos apimčių, t. y.: ar kelias gali būti priskiriamas ūkinei komercinei veiklai, o juo važiuojančių transporto priemonių keliamas triukšmas laikomas ūkinės komercinės veiklos veiksmu (pažymos 8.1 punktas), ar Centras yra įgaliotas tirti asmenų skundus, prašymus bei pareiškimus dėl ūkinei komercinei veiklai nepriskirtinų stacionarių triukšmo šaltinių keliamo triukšmo bei kitokios fizikinės ar cheminės taršos (pažymos 8.6 punktas), todėl manytina, jog būtų tikslinga Triukšmo prevencijos taryboje apsvarstyti tiek visuomenės sveikatos centrų funkcijų, įgyvendinant TVĮ, apimtis, tiek tikslingumą papildomai reglamentuoti visuomenės sveikatos centrų funkcijas ir jų vykdymo tvarką, siekiant aiškumo visuomenės sveikatos centrų veikloje, susijusioje su triukšmo prevencija ir kontrole (pažymos 14 punktas) (manytina, kad visuomenės sveikatos centrai turėtų nagrinėti asmenų prašymus dėl kelių transporto keliamo triukšmo, susijusio su kelių priežiūra (pvz., jų dangos kokybe), kontrolės, pvz., kaip ūkinės-komercinės veiklos „Gatvių, kelių, tiltų, tunelių eksploatavimas“ ar pan.);

20.2. Centras Rašte konstatavo, kad „transporto srautas Keliu neintensyvus“ (pažymos 8.3.4 papunktis). Jeigu Centras, teikdamas tokias išvadas, neviršijo kompetencijos, Kelias galimai neatitinka Kelių įstatyme pateikto valstybinės reikšmės krašto kelio sąvokos (tai keliai, kuriais vyksta intensyvus transporto priemonių eismas; pažymos 12.3.1 papunktis);

20.3. Seimui priėmus TVĮ pakeitimus pagal Vyriausybės pateiktą TVĮ projektą (pažymos 9.3 punktas):

20.3.1. ir patikslinus „triukšmo ribinių dydžių“ sąvoką, galimai išsiplėstų triukšmo šaltinio valdytojo pareigos, t. y. jis turėtų imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ar mažinti ne tik tada, kai būtų viršijami rodiklių L_{dienes} , L_{vakaro} arba $L_{nakties}$ vidutiniai dydžiai, bet ir, kaip nagrinėjama atveju, viršijus maksimalius, ekvivalentinius garso slėgio lygius ir pan. – tai pagal kompetenciją galėtų paaiškinti SAM;

20.3.2. nebūtų nustatyta, kuri valstybės institucija vykdo nepagrindinių valstybinių kelių transporto keliamo triukšmo valdymą, nors asmenų lygybę prieš įstatymą garantuoja Konstitucija (pažymos 12.1 punktas) (šiuo atveju, asmens sveikata ir teisė į saugią aplinką turėtų būti vienodai

saugoma, nepriklausomai nuo to, šalia kokios rūšies kelio asmuo gyvena – pagrindinio ar nepagrindinio). Manytina, kad būtų tikslinga išsiaiškinti kompetentingos institucijos – Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos – nuomonę dėl to, ar nesudaromos prielaidos diskriminuoti asmenis, pvz., dėl socialinės padėties, kai TVĮ valstybinė institucija yra paskirta atsakinga tik už pagrindinių kelių transporto sukeliama triukšmo valdymą, ir ją apsvarstyti Triukšmo prevencijos taryboje;

20.4. Valstybinio audito 2012-05-31 ataskaitoje „Kaip valdomas triukšmas Lietuvoje?“ Nr. VA-P-60-8-7:

20.4.1. konstatuota:

1) „1. Didėjant gamybai ir transporto srautams, triukšmas tampa svarbi aplinkos ekologijos problema. Triukšmo poveikis kenkia nervų, kraujotakos, virškinimo sistemoms ir silpnina imunitetą. Akustinis triukšmas – antras dažniausias mirtinų ligų išsivystymą lemiantis aplinkos veiksnys po oro užterštumo. 2. Europos Komisija Žaliojoje knygoje dėl ateities triukšmo strategijos paskelbė aplinkos triukšmą viena pagrindinių Europos aplinkos problemų 3. [...] Lietuvoje didžiausias triukšmo šaltinis taip pat yra automobilių triukšmas [...]“;

2) „Ne visos savivaldybės sudaro sąlygas apsaugoti gyventojų sveikatą ir aplinką nuo triukšmo neigiamo poveikio, pavyzdžiui: 57 (iš 60) savivaldybės nepatvirtino triukšmo prevencijos zonų, t. y. teritorijų, kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmą mažinančias priemones; [...]; pusė Lietuvos savivaldybių nėra parengusios ir patvirtinusios triukšmo prevencijos veiksnių planų, skirtų triukšmo problemoms valdyti, nors tai padaryti jos įpareigtos 2004-12-31 įsigaliojusiu Triukšmo valdymo įstatymu. [...]“;

3) „Savivaldybės, norėdamos nustatyti teritorijas, kuriose reikia įgyvendinti triukšmą mažinančias priemones, pirmiausia turi atlikti triukšmo matavimus. Tik 21 (35 proc.) iš 60 apklausoje dalyvavusių savivaldybių nurodė, kad tokie matavimai atlikti. Todėl tik trečdalis savivaldybių žino triukšmo situaciją jų teritorijose ir turi matavimais pagrįstą informaciją, kur būtina diegti triukšmo mažinimo priemones. Tai, kad savivaldybėse nepakankamai įgyvendinamos triukšmą mažinančios priemonės, patvirtino ir 223 (65 proc.) iš 500 apklausoje dalyvavusių gyventojų“;

20.4.2. rekomenduota Lietuvos Respublikos Vyriausybei: „[...] 4. Vyriausybės atstovams apskrityse, atliekantiems savivaldybių administracinę priežiūrą, pavesti ištirti, ar savivaldybės laikosi įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus triukšmo valdymo srityje [...].“

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

21. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundo dalį dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

22. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundo dalį dėl Utenos visuomenės sveikatos centro pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 6, 8 ir 17 punktais Seimo kontrolierius rekomenduoja:

23.1. *Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai* – pateikti Seimo kontrolieriui, Pareiškėjai bei Lietuvos Respublikos Vyriausybei motyvuotą nuomonę dėl to, ar Triukšmo valdymo įstatymu valstybinę instituciją paskyrus atsakinga tik už pagrindinių kelių transporto sukeliama triukšmo valdymą, nesudaromos prielaidos diskriminuoti asmenis, gyvenančius šalia nepagrindinių (krašto –

intensyvaus eismo) kelių, tačiau taip pat turinčius teisę į saugią aplinką (pvz., dėl socialinės padėties ar kt.);

23.2. **Lietuvos Respublikos Vyriausybei** – gavus Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos motyvuotą nuomonę, perduoti Triukšmo prevencijos tarybai apsvarstyti (Seimo kontrolieriui informuoti apie rezultatus) triukšmo valdymo papildomo reglamentavimo klausimus, susijusius su valstybinės institucijos, atsakingos už valstybinės reikšmės krašto (nepagrindinių) kelių transporto keliamo triukšmo valdymą, paskyrimo tikslingumu, visuomenės sveikatos centrų kompetencijos patikslinimu (pažymos 20.1–20.3 punktai);

23.3. **Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovui Utenos apskrityje** – informuoti (pateikiant patvirtinančius dokumentus) apie valstybinio audito rekomendacijos ištyrtyti, ar Molėtų savivaldybė laikosi įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus triukšmo valdymo srityje, vykdymo rezultatus; jeigu neįvykdyta – nurodyti priežastis;

23.4. **SAM:**

23.4.1. pateikti Seimo kontrolieriui ir Pareiškėjai motyvuotus paaiškinimus dėl TVĮ projekte pateikto „triukšmo ribinių dydžių“ sąvokos patikslinimo aktualumo nagrinėjamu atveju;

23.4.2. paaiškinti Centro kompetenciją teikti išvadas apie transporto srauto intensyvumą valstybinės reikšmės krašto keliais (pažymos 20.2 punktas), prireikus, imtis priemonių tinkamam Centro kompetencijos įgyvendinimui užtikrinti;

23.5. **SM:**

23.5.1. pateikti motyvuotą nuomonę dėl Centro kompetencijos teikti išvadas apie transporto srauto intensyvumą valstybinės reikšmės krašto keliais (pažymos 20.2 punktas) bei dėl Kelio atitikimo Kelių įstatyme apibrėžtai krašto kelio sąvokai;

23.5.2. SM nuomonę dėl to, kad „siekiant juose mažinti triukšmą, numatomas ne eismo, o greičio ribojimas“, pagrįsti konkrečių teisės aktų reikalavimais;

23.6. **Savivaldybei** – informuoti:

23.6.1. ar Savivaldybė turi matavimais pagrįstą informaciją, kur būtina diegti triukšmo mažinimo priemones (jeigu neturi, ar ketinama tokius matavimus atlikti ir kada);

23.6.2. dėl kokių priežasčių Savivaldybė nėra nustačiusi triukšmo prevencijos zonų (gyvenamųjų vietovių teritorijų), kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones; kada tai planuojama padaryti;

23.7. **Direkcijai** – ateityje, nagrinėjant asmenų skundus, tinkamai vykdyti Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio reikalavimus (pažymos 16.4.2 papunktis);

23.8. **Centrui:**

23.8.1. pateikti motyvuotus paaiškinimus Pareiškėjai ir Seimo kontrolieriui, kodėl Direkcijai, kaip triukšmo šaltinio valdytojai, buvo pateiktas tik siūlymas dėl triukšmo sumažinimo (o ne reikalavimas, nurodant teisės aktų pažeidimų pašalinimo terminą);

23.8.2. ateityje:

1) nagrinėjant asmenų skundus, tinkamai vykdyti Viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio reikalavimus (pažymos 18.2.3 papunktis);

2) imtis priemonių, kad Centro dokumentuose vartojamos sąvokos atitiktų TVĮ sąvokų apibrėžtis.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašyčiau pranešti:

1) dėl pažymos 23.1 punkto rekomendacijos – iki 2016 m. liepos 1 dienos;

2) dėl kitų rekomendacijų – iki 2016 m. lapkričio 1 d.